

Службен весник

на Република Македонија

Број 35

18 февруари 2014, вторник

година LXX

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1058. Указ за отповикување од должноста вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Руската Федерација.....	2	1064. Правилник за начинот на собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло и техничко-технолошките услови кои во поглед на објектот, опремата и кадарот треба да го исполнуваат правните лица кои вршат собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло како и технички-технолошките услови што треба да ги исполнуваат превозните средства за превоз на нус производи од животинско потекло (*).....	78
1059. Одлука за давање согласност за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште за изработка на Проект за инфраструктура за изградба на МХЕЦ на водотекот на Голема Река слив на Лева Река со референтен број 268 со пропратни објекти КО Лева Река, општина Ресен.....	2	1065. Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за анализа на ризик на карантински штетни организми, како и анализа на ризик на животната средина и живите модифицирани организми бр. 11	82
1060. Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за обрасците за оружјето и муницијата и за начинот на водење на евиденции на оружје и муниција.....	2	1066. Правилник за посебните критериуми за прогласување и надворешна евалуација на научните центри на извонредност.....	96
1061. Правилник за начинот за пресметување на наградата за извршена работа и надоместокот за реално потребните трошоци на овластениот проценувач од областа на побарувања и обврски.....	68	1067. Правилник за формата, содржината и начинот на водење на регистарот за субвенционирање на странскиот организиран туристички промет	97
1062. Правилник за изменување на Правилникот за единечно одобрување на возило.....	68	Огласен дел.....	1-44
1063. Правилник за висината на трошоците во постапките за издавање на одобрение на тип на производ и за издавање на единечно одобрение на возило.....	75		

ПРЕТСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1058.

Врз основа на член 84, алинеја втора од Уставот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/91) донесувам

УКАЗ

ЗА ОТПОВИКУВАЊЕ ОД ДОЛЖНОСТА ВОНРЕДЕН И ОПОЛНОМОШТЕН АМБАСАДОР НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЈА

I

Г. Илија Исајловски се отповикува од должноста вонреден и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Руската Федерација, со седиште во Москва.

II

Должноста на вонредниот и ополномоштен амбасадор на Република Македонија во Руската Федерација престанува заклучно со 15.04.2014 година.

III

Министерот за надворешни работи ќе го изврши овој указ.

IV

Овој указ влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Указ бр. 165
17 февруари 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1059.

Врз основа на член 49 став 7 од Законот за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 135/2007, 18/2011, 148/2011, 95/2012, 79/2013, 87/2013, 106/2013 и 164/2013), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 14.01.2014 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ ЗА ТРАЈНА ПРЕНАМЕНА НА ЗЕМЈОДЕЛСКО ВО ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОЕКТ ЗА ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ИЗГРАДБА НА МХЕЦ НА ВОДОТЕКОТ НА ГОЛЕМА РЕКА СЛИВ НА ЛЕВА РЕКА СО РЕФЕРЕНТЕН БРОЈ 268 СО ПРОПРАТНИ ОБЈЕКТИ КО ЛЕВА РЕКА, ОПШТИНА РЕСЕН

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност за трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште за изработка на Проект за инфраструктура за изградба на МХЕЦ на водотекот на Голема Река слив на Лева Река со референтен број 268 со пропратни објекти КО Лева Река, општина Ресен.

Член 2

Земјоделското земјиште за кое се дава согласност за трајна пренамена, со вкупна површина од 910м², ги има следните катастарски индикации:

Катастарска парцела бр.	Катастарска општина	Вид на место	Катастарска култура	Катастарска класа
д-р 567/0	Лева Река	Топлиц	поканите	4
д-р 568/1	Лева Река	Дубе	поканите	4
д-р 752/1	Лева Река	Лева Река	поканите	5
д-р 606/0	Лева Река	Бела Понда	поканите	4
д-р 651/0	Лева Река	Дубе	поканите	3
756/0	Лева Река	Лева Река	поканите	4
д-р 629/0	Лева Река	Старо Село	ливаци	6
д-р 1745/6	Лева Река	Арвиница	поканите	4
д-р 612/1	Лева Река	Старо Село	ливаци	5
д-р 619/1	Лева Река	Старо Село	ливаци	5
д-р 594/4	Лева Река	Дубе	поканите	4
Вкупна површина на земјиштето во планскиот опфат:				1681м ²

Член 3

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 41-10721/1-13
14 јануари 2014 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

1060.

Врз основа на член 77 од Законот за оружјето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/05, 47/06, 42/07, 86/08, 72/10, 158/11, 119/13 и 164/13), министерот за внатрешни работи донесе

ПРАВИЛНИК

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ОБРАСЦИТЕ ЗА ОРУЖЈЕТО И МУНИЦИЈАТА И ЗА НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕ НА ЕВИДЕНЦИИ НА ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА

Член 1

Во Правилникот за обрасците за оружјето и муницијата и за начинот на водење на евиденции на оружје и муниција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 94/09, 2/10 и 156/10) во членот 1 зборовите „одобрение за набавување и изнесување на оружје и муниција од државата“ се заменуваат со зборовите „одобрение за пренесување на оружје од Република Македонија“, зборовите „одобрение за внесување на оружје и муниција издадено од дипломатско-конзуларното претставништво, одобрение за поседување и носење на ловечко оружје за време на лов во државата“ се заменуваат со зборовите „одобрение за пренесување на оружје преку територијата на државата издадено од дипломатско-конзуларно претставништво, одобрение за внесување и носење на ловечко оружје заради лов во државата“, и по зборовите „одобрение за основање на стрелишта и“ се додаваат зборовите „други обрасци на барања и одобренија за оружјето, како и“.

Член 2

Во член 2 во ставот 2 зборот „три“ се заменува со зборот „пет“.

Ставот 3 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 2 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето; тип/вид на оружјето; причина за набавување на оружјето; оружје кое се поседува и упатство за пополнување на барањето (Образец број 1).“

Ставот 5 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 4 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на ба-

рањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; оружје кое се кое се поседува; содржина на барањето; категорија на оружјето; причина за набавување на оружјето и упатство за пополнување на барањето (Образец број 2).“

Ставот 7 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 6 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; оружје кое се кое се поседува; содржина на барањето; причина за набавување на муницијата и упатство за пополнување на барањето (Образец број 3).“

Во ставот 8 зборот „три“ се заменува со зборот „четири“.

Ставот 9 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 8 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето; тип/вид на оружјето; оружје кое се поседува; причина за набавување на оружјето и упатство за пополнување на барањето (Образец број 4).“

Член 3

Во член 3 во ставот 1 зборот „две“ се заменува со зборот „три“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за одобрувањето за внесување на оружје; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето; тип/вид на оружјето и упатство за пополнување на барањето. (Образец број 5).“

Член 4

Во член 4 ставот 2 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето и упатство за пополнување на барањето (Образец број 6).“

Член 5

Во член 5 ставот 2 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето и упатство за пополнување на барањето (Образец број 7).“

Член 6

Во член 6 во ставот 1 зборот „две“ се заменува со зборот „три“.

Ставот 2 се менува и гласи:

„Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето; податоци за оружјето и упатство за пополнување на барањето (Образец број 8).“

Член 7

Членот 18 се менува и гласи:

„Образецот на одобрувањето за пренесување на оружје од Република Македонија е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Во одобрувањето од ставот 1 на овој член се запишуваат податоците за: подносителот на барањето; податоци за купувачот на оружјето; оружјето; начинот на пренесување; начинот на превоз на оружјето; образложение; место за печат и потпис на овластеното лице во надлежниот орган (Образец број 31).“

Член 8

Во член 19 ставот 2 се менува и гласи:

„Во одобрувањето од ставот 1 на овој член се содржани податоците за: подносителот на барањето; регистарскиот број на дозволата за оружјето; оружјето; место за печат и потпис на овластеното лице во надлежниот орган (Образец број 32).“

Член 9

Членот 20 се менува и гласи:

„Образецот на одобрение за пренесување на оружје преку територијата на државата издадено од дипломатско-конзуларно претставништво е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри.

Во одобрувањето од ставот 1 на овој член се запишуваат податоците за: странецот; оружјето; место за печат и потпис на овластеното лице од дипломатско-конзуларното претставништво (Образец број 33).“

Член 10

Членот 21 се менува и гласи:

„Образецот на одобрувањето за внесување и носење на ловечко оружје и муниција заради лов во државата е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри.

Во одобрувањето од ставот 1 на овој член се запишуваат податоците за: странецот, односно државјанинот на Република Македонија со постојан престој во странство кој внесува ловечко оружје и муниција; ловечкото друштво во кое членува; регистарскиот број на дозволата за оружјето; називот на ловиштето; оружјето; место за печат и потпис на овластеното лице во надлежниот орган (Образец број 34).“

Член 11

По членот 24 се додаваат петнаесет нови членови 24-а, 24-б, 24-в, 24-г, 24-д, 24-е, 24-ж, 24-з, 24-с, 24-и, 24-ј, 24-к, 24-л и 24-љ, кои гласат:

„Член 24-а

Образецот на барањето за пренесување на оружје од Република Македонија е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи четири нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за купувачот на оружјето; други податоци; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи; содржина на барањето; тип/вид на оружјето; фабрички број на оружјето и калибар и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-а).

Член 24-б

Образецот на одобрението за внесување и носење на оружје и муниција за лов или спорт на носител на дипломатски или службен пасош или член на меѓународна организација е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри.

Во одобрението од ставот 1 на овој член се содржани податоците за: лицето на кое му е одобрено внесување на оружје и муниција (носител на дипломатски или службен пасош или член на меѓународна организација); регистарски број на дозволата за оружје издадена од надлежен орган на друга држава; оружјето и муницијата кое се внесува, како и место за печат и потпис на овластеното лице на надлежниот орган (Образец број 38-б).

Член 24-в

Образецот на барањето за издавање одобрение за промет со оружје, муниција и делови за оружје е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за одговорното лице во правното лице; податоци за продавачот, односно продавачите; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-в).

Член 24-г

Образецот на барањето за издавање одобрение за превоз на оружје, муниција и делови за оружје при извоз преку државната граница е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за испорачателот; податоци за примателот; податоци за превозникот; податоци за производителот; податоци за оружјето; правец на движење; податоци за превозното средство; податоци за возачот; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-г).

Член 24-д

Образецот на барањето за издавање одобрение за превоз на оружје, муниција и делови за оружје при увоз преку државната граница е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за примателот; податоци за испорачателот; податоци за превозникот; податоци за производителот; податоци за оружјето; правец на движење; податоци за превозното средство; податоци за возачот; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-д).

Член 24-ѓ

Образецот на барањето за издавање одобрение за превоз на оружје, муниција и делови за оружје при транзит преку државната граница е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за посредникот со оружјето; податоци за испорачателот; податоци за примателот; податоци за превозникот; податоци за производителот; податоци за оружјето; правец на движење; податоци за превозното средство; податоци за возачот; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-ѓ).

Член 24-е

Образецот на барањето за издавање одобрение за превоз на оружје, муниција и делови на територија на Република Македонија е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за примачот; податоци за испраќачот; податоци за превозникот; податоци за оружјето; правец на движење; податоци за превозното средство; податоци за возачот; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-е).

Член 24-ж

Образецот на одобрението за превоз на оружје, муниција и делови за оружје на територијата на Република Македонија е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Во одобрението од ставот 1 на овој член се содржани податоците за: подносителот на барањето; оружјето; начинот на превоз; податоци за превозникот; податоци за возачот; мерките за обезбедување; образложение, место за печат и потпис на овластеното лице во надлежниот орган (Образец број 38-ж).

Член 24-з

Образецот на барањето за издавање одобрение за трансфер на оружје, муниција и делови за оружје при извоз преку државната граница е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за примателот; податоци за испорачателот; податоци за производителот; податоци за оружјето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-з).

Член 24-с

Образецот на барањето за издавање одобрение за трансфер на оружје, муниција и делови за оружје при увоз преку државната граница е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за примателот; податоци за испорачателот; податоци за производителот; податоци за оружјето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-с).

Член 24-и

Образецот на барањето за издавање одобрение за трансфер на оружје, муниција и делови за оружје при транзит преку државната граница е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи две нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за посредникот со оружје; податоци за испорачателот; податоци за примателот; податоци за производителот; податоци за оружјето; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; податоци за контакт; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-и).“

Член 24-ј

Образецот на барањето за издавање одобрение за производство на оружје е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи три нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за основачот/основачите на правното лице; податоци за одговорното лице во правното лице; податоци за лицата/лицето кои ќе учествуваат во процесот на производство на оружјето; податоци за оружјето кое ќе се произведува; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-ј).

Член 24-к

Образецот на барањето за издавање одобрение за производство на муниција е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи три нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за основачот/основачите на правното лице; податоци за одговорното лице во правното лице; податоци за лицата/лицето кои ќе учествуваат во процесот на производство на муницијата; податоци за муницијата која ќе се произведува; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-к).

Член 24-л

Образецот на барањето за издавање одобрение за поправање на оружје е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи три нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за основачот/основачите на правното лице; податоци за одговорното лице во правното лице; податоци за лицата/лицето кои ќе учествуваат во процесот на поправање на оружјето; податоци за оружјето кое ќе се поправа; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-л).

Член 24-љ

Образецот на барањето за издавање одобрение за основање на цивилно стрелиште е изработен на хартија во бела боја со димензии 21 x 30 сантиметри и содржи три нумерирани страници.

Барањето од ставот 1 на овој член содржи: податоци за подносителот на барањето; податоци за основачот/основачите на правното лице; податоци за одговорното лице во правното лице; податоци за лицата/лицето кои ќе учествуваат во работата на цивилното стрелиште; податоци за цивилното стрелиште; датум и место на поднесување на барањето; потпис на подносителот на барањето; потпис на службеното лице кое го примило барањето; прилози кон барањето; согласност на подносителот на барањето за користење на личните податоци од страна на надлежните органи и упатство за пополнување на барањето (Образец број 38-љ).“

Член 12

Обрасците број 1, број 2, број 3, број 4, број 5, број 6, број 7, број 8, број 31, број 32, број 33 и број 34, се заменуваат со нови обрасци број 1, број 2, број 3, број 4, број 5, број 6, број 7, број 8, број 9, број 10, број 11, број 12, број 31, број 32, број 33 и број 34, кои се дадени во прилог и се составен дел на овој правилник.

Обрасците од број 38-а до број 38-љ се дадени во прилог и се составен дел на овој правилник.

Член 13

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 12.1-12556/1
12 февруари 2014 година
Скопје

Министер
за внатрешни работи,
м-р Гордана Јанкулоска, с.р.

ДО

Образец број 1

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА
ОРУЖЈЕ****1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)**

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Б) ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице
Седиште на правното лице
Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

_____.20____.

Потпис на подносителот

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО за подносител на барањето - физичко лице :

☐	Доказ за идентитет (лична карта), а доколку подносителот е странец важечка лична карта за странец, на увид
☐	Доказ за наполнети 18 години живот (*)
☐	Доказ за живеалиште (*)
☐	Доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*)
☐	Доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	Доказ за оправдана причина за набавување на оружје
☐	Доказ дека располага со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје (*)
☐	Доказ за положен ловечки испит (*)
☐	Доказ за активен член во ловечко или стрелачко друштво
☐	Други документи неопходни за постапката

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО за подносител на барањето - правно лице :

☐	Доказ за извршен упис на дејноста на правното лице во Централниот регистар на Република Македонија (*)
☐	Доказ дека има оправдана причина за набавување на оружје
☐	Доказ за простор за безбедно сместување и чување на оружјето (*)
☐	Доказ дека работникот во правното лице има засновано работен однос на неопределено време(*)
☐	Други документи неопходни за постапката

3. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО за подносител на барањето - правно лице за физичко лице (вработен на обезбедување):

☐	Доказ дека работникот во правното лице има засновано работен однос на неопределено време(*)
☐	Доказ дека работникот не претставуваат опасност за јавниот ред (*)
☐	Доказ дека располагаат со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје (*)
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија зверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

СОДРЖИНА НА БАРАЊЕТО

Молам да ми се издаде одобрение за набавување оружје од следната категорија:

(заокружи го бројот пред категоријата)

1. ☐ категорија Б

2. ☐ категорија Ц

тип/ вид на оружје

(заокружи го бројот пред типот/ видот)

Категорија Б

1. ☐ полуавтоматско или репетирачко кусо огнено оружје;
2. ☐ еднострелно кусо огнено оружје, со централно палење;
3. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со барно палење, со вкупна должина помала од 28 см;
4. полуавтоматско долго огнено оружје, чиј магацин и лежиште на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
5. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, со магацин и лежиште на куршуми, кои можат да примат до три куршуми и чиј полнач се менува, односно ова оружје може да се препрви, со помош на вообичаен алат, по што магацинот и лежиштето на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
6. ☐ репетирачко и полуавтоматско долго огнено оружје, со нежлебена цевка со должина до до 60 см;
7. ☐ полуавтоматско огнено оружје за цивилна намена што наликуват на автоматско оружје;

Категорија Ц:

- 1) ☐ репетирачко долго огнено оружје, што не е опфатено со точката 6 од категоријата Б;
- 2) ☐ еднострелно долго огнено оружје со жлебена цевка;

- 3) ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, што не е опфатено со точките 4, 5, 6 и 7 од категоријата Б;
- 4) ☐ еднострелно кусо огнено оружје со рабно палење со вкупна должина поголема или еднаква на 28 см;
- 5) ☐ еднострелно долго огнено оружје со нежлебени цевки;
- 6) ☐ адаптери;
- 7) ☐ пневматско оружје со кинетичка енергија од 10,5 J или повеќе или со брзина на проектил 200м/с или поголема или калибар поголем од 4,5 мм;
- 8) ☐ оружје за светлосно звучна- сигнализација и
- 9) ☐ оружје со тетива со јачина на натегнување на тетивата над 45 килограми

Оружјето е од следниот вид:

(заокружи еден од видовите)

1. ☐ долго огнено оружје со жлебена цевка од Б и Ц категорија;
2. ☐ долго огнено оружје со нежлебена цевка од Б и Ц категорија;
3. ☐ кусо огнено оружје со жлебени цевки од Б и Ц категорија;

Причина за набавување на оружјето:

(заокружи пред една од причините)

1. ☐ за безбедност (за лична безбедност, безбедноста на семејство или или ако работите и задачите што се вршат на работното место се од таква природа што можат да предизвикаат опасност од загрозување на животот или имотот.
2. ☐ за лов активен член на ловечко друштво и доставувам потврда за положен ловечки испит);
3. ☐ за спорт (активен членство на стрелачко друштво и доставувам потврда за активно членство на стрелачко друштво;
4. ☐ по основ на наследување (барањето се поднесува во рок од 2 месеца од денот на завршувањето на оставинската постапка)
5. ☐ за вршење дејност обезбедување на лица и имот за сопствени потреби или за вршење на обезбедување на лица и имот.

Поседувам оружје од категорија _____ вид, односно, тип _____ марка
_____, модел _____ калибар _____ мм фабрички број
_____ со дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година
од _____.

ДЕТАЛНО ОБРАЗЛОЖЕТЕ ГИ ПРИЧИНИТЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕТО

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот “податоци за контакт”;
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 2

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА
НАБАВУВАЊЕ НА ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ****1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)**

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

**Б) ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА
БАРАЊЕТО)**

Фирма/назив на правното лице
Седиште на правното лице
Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Дозвола за оружје (*)
☐	Дозвола за поседување на оружје (*)
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____. 20____.

Поседувам оружје од категорија _____ вид, односно, тип
_____ марка _____, модел _____
калибар _____ мм фабрички број _____ со дозвола регистарски
број _____ издадена на _____ година од _____.

БАРАМ/МЕ ДА МИ /НИ СЕ ИЗДАДЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ДЕЛОВИ ЗА
ОРУЖЈЕ ОД 1.Б КАТЕГОРИЈА _____ 2. Ц КАТЕГОРИЈА _____

(да се заокружи бројот пред категоријата)

Причина за набавување на делови за оружје

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе
може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин
за контакт се
наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите
наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи,
не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето
дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 3

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈАБАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА
МУНИЦИЈА

1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Б) ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА
БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице
Седиште на правното лице
Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

_____.20____.

Потпис на подносителот

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Дозвола за оружје (*)
☐	Дозвола за поседување на оружје (*)
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со звезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со звезда (*) од ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____. 20____, _____

Поседувам оружје од категорија _____ вид, односно, тип
_____ марка _____, модел _____
калибар _____ мм фабрички број _____ со дозвола регистарски
број _____ издадена на _____ година од _____.

БАРАМ/МЕ ДА МИ /НИ СЕ ИЗДАДЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА МУНИЦИЈА,
КОЛИЧИНА _____ КАЛИБАР _____ ММ.

Причина за набавување на муницијата

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со звезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 4

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈАБАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА
КОЛЕКЦИОНЕРСКО ОРУЖЈЕ

1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

_____. 20 _____. _____

Потпис на подносителот

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО за подносител на барањето - физичко лице :

☐	Доказ за идентитет (лична карта), а доколку подносителот е странец важечка лична карта за странец, на увид
☐	Доказ за наполнети 18 години живот (*)
☐	Доказ за живеалиште (*)
☐	Доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*)
☐	Доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	Доказ за оправдана причина за набавување на оружје
☐	Доказ дека располага со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје (*)

☐	Доказ за положен ловечки испит (*)
☐	Доказ за активен член во ловечко или стрелачко друштво
☐	Доказ – потврда од Националната установа Музеј на Македонија – Скопје дека оружјето е колекционерско
☐	Доказ дека оружјето се чува во заклучен орман или сеф или во посебна просторија која е технички обезбедена (*)
☐	Писмена согласност за вршење надзор од страна на надлежниот орган, над начинот на чување и сместување на оружјето ако збирката на оружје изнесува (над 25 парчиња)
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со звезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со звезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

СОДРЖИНА НА БАРАЊЕТО

Молам да ми се издаде одобрение за набавување оружје од следната категорија:

(заокружи го бројот пред категоријата)

1. ☐ категорија Б

2. ☐ категорија Ц

тип/ вид на оружје

(заокружи го бројот пред типот/ видот)

Категорија Б

1. ☐ полуавтоматско или репетирачко кусо огнено оружје;
2. ☐ еднострелно кусо огнено оружје, со централно палење;
3. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со барно палење, со вкупна должина помала од 28 см;
4. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, чиј магацин и лежиште на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;

5. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, со магацин и лежиште на куршуми, кои можат да примат до три куршуми и чиј полнач се менува, односно ова оружје може да се препрви, со помош на вообичаен алат, по што магацинот и лежиштето на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
6. ☐ репетирачко и полуавтоматско долго огнено оружје, со нежлебена цевка со должина до до 60 см;
7. ☐ полуавтоматско огнено оружје за цивилна намена што наликуват на автоматско оружје;

Категорија Ц:

1. ☐ репетирачко долго огнено оружје, што не е опфатено со точката 6 од категоријата Б;
2. ☐ еднострелно долго огнено оружје со жлебена цевка;
3. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, што не е опфатено со точките 4, 5, 6 и 7 од категоријата Б;
4. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со рабно палење со вкупна должина поголема или еднаква на 28 см;
5. ☐ еднострелно долго огнено оружје со нежлебени цевки;
6. ☐ адаптери;
7. ☐ пневматско оружје со кинетичка енергија од 10,5 Ј или повеќе или со брзина на проектил 200м/с или поголема или калибар поголем од 4,5 мм;
8. ☐ оружје за светлосно звучна - сигнализација и
9. ☐ оружје со тетива со јачина на категнување на тетивата над 45 килограми

Оружјето е од следниот вид:

(заокружи еден од видовите)

1. ☐ долго огнено оружје со жлебена цевка од Б и Ц категорија;
2. ☐ долго огнено оружје со нежлебена цевка од Б и Ц категорија;
3. ☐ кусо огнено оружје со жлебени цевки од Б и Ц категорија;

Поседувам колекционерско оружје од категорија _____ вид, односно
тип _____ марка _____, модел _____
калибар _____ мм фабрички број _____ со дозвола регистарски
број _____ издадена на _____ година од _____.

ДЕТАЛНО ОБРАЗЛОЖЕТЕ ГИ ПРИЧИНИТЕ ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕТО

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 5

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈАБАРАЊЕ ЗА ЗАМЕНУВАЊЕ НА ДОЗВОЛАТА ЗА ОРУЖЈЕ
ИЗДАДЕНА ОД НАДЛЕЖЕН ОРГАН НА ДРУГА ДРЖАВА

1 А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Назив на држава каде е издадена дозволата за
оружје _____регистарски број на дозволата _____ издадена на _____
годинаброј на патна исправа _____, датум на пријавено
живеалиште, односно пријавен престој
_____Одобрение за внесување на оружје издадено од
_____ граниченпремин _____ под број _____ на ден
_____ година.Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____, 20_____, _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Доказ за идентитет (лична карта, патна исправа ако е странец), на увид
☐	Дозвола за оружје издадена од надлежен орган на друга држава
☐	Доказ за проверка на веродостојноста и автентичноста на дозволата издадена од надлежен орган на странската држава (*)
☐	Одобрение за внесување на оружје и муниција издадено од надлежен орган (*)
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

СОДРЖИНА НА БАРАЊЕТО

Молам да ми се замени дозволата издадена од надлежен орган на странската држава со дозвола за оружје од следната категорија:

(заокружи го бројот пред категоријата)

1. ☐ категорија Б

2. ☐ категорија Ц

тип/ вид на оружје

(заокружи го бројот пред типот/ видот)

Категорија Б

1. ☐ полуавтоматско или репетирачко кусо огнено оружје;

2. ☐ еднострелно кусо огнено оружје, со централно палење;

3. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со барно палење, со вкупна должина помала од 28 см;

4. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, чиј магацин и лежиште на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
5. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, со магацин и лежиште на куршуми, кои можат да примат до три куршуми и чиј полнач се менува, односно ова оружје може да се препрви, со помош на вообичаен алат, по што магацинот и лежиштето на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
6. ☐ репетирачко и полуавтоматско долго огнено оружје, со нежлебена цевка со должина до до 60 см;
7. ☐ полуавтоматско огнено оружје за цивилна намена што наликуват на автоматско оружје;

Категорија Ц:

1. ☐ репетирачко долго огнено оружје, што не е опфатено со точката 6 од категоријата Б;
2. ☐ еднострелно долго огнено оружје со жлебена цевка;
3. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, што не е опфатено со точките 4, 5, 6 и 7 од категоријата Б;
4. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со рабно палење со вкупна должина поголема или еднаква на 28 см;
5. ☐ еднострелно долго огнено оружје со нежлебени цевки;
6. ☐ адаптери;
7. ☐ пневматско оружје со кинетичка енергија од 10,5 Ј или повеќе или со брзина на проектил 200м/с или поголема или калибар поголем од 4,5 мм;
8. ☐ оружје за светлосно звучна- сигнализација и
9. ☐ оружје со тетива со јачина на натегнување на тетивата над 45 килограми

Оружјето е од следниот вид:

(заокружи еден од видовите)

1. ☐ долго огнено оружје со жлебена цевка од Б и Ц категорија;
2. ☐ долго огнено оружје со нежлебена цевка од Б и Ц категорија;
3. ☐ кусо огнено оружје со жлебени цевки од Б и Ц категорија;

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 6

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БАРАЊЕ ЗА РЕГИСТРИРАЊЕ НА ОРУЖЈЕ

1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Б) ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА
БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице
Седиште на правното лице
Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

_____.20____.

Потпис на подносителот

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Одобрение за набавување на оружје (*)
☐	Доказ за набавување на оружјето
☐	Дозвола за оружје
☐	Дозвола за поседување на оружје

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

Барам/е да ми /ни се регистрира оружје од категорија _____ вид,
односно тип _____ марка _____ модел,
_____ калибар _____ мм, фабрички број _____ набавено
врз основа на Одобрение врз основа на одобрение број _____ издадено
на _____ година од _____.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 7

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈАБАРАЊЕ ЗА РЕГИСТРИРАЊЕ НА КОЛЕКЦИОНЕРСКО
ОРУЖЈЕ

1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____. 20____.

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Доказ за набавување на оружјето
☐	Дозвола за колекционерско оружје
☐	Доказ – потврда од Националната установа Музеј на Македонија – Скопје дека оружјето е колекционерско
☐	Доказ дека оружјето се чува во заклучен орман или сеф или во посебна просторија која е технички обезбедена (*)
☐	Писмена согласност за вршење надзор од страна на надлежниот орган, над начинот на чување и сместување на оружјето ако збирката наоружје изнесува (над 25 парчиња)

☐	Други документи неопходни за постапката
--------------------------	---

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____, _____

Барам да ми се регистрира оружје од категорија _____ вид, односно
тип _____ марка _____ модел,
_____ калибар _____ мм, фабрички број _____ набавено
врз основа на Одобрение врз основа на одобрение број _____ издадено
на _____ година од _____.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

ДО

Образец број 8

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈАБАРАЊЕ ЗА ЗАМЕНА НА ПОСТОЈНИТЕ ДОЗВОЛИ ЗА
ОРУЖЈЕ

1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

Б) ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА
БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице
Седиште на правното лице
Податоци за контакт

Датум и место на поднесување
на барањето

_____. 20____.

Потпис на подносителот

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Доказ за идентитет (лична карта), на увид
☐	Дозвола за набавување и поседување на оружје издадена согласно ЗНПНО
☐	Дозвола за поседување на оружје издадена согласно ЗНПНО

Доказите означени со звезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со звезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

СОДРЖИНА НА БАРАЊЕТО

Молам да ми се изврши замена на постојните дозволи на следното оружје:

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички
број _____ со дозвола регистарски број _____ издадена на _____
година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски Број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со

дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

Категорија _____ вид, односно тип _____ марка _____
модел _____, калибар _____ мм фабрички број _____ со
дозвола регистарски број _____ издадена на _____ година од _____.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот “податоци за контакт”;
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 31

Министерството за внатрешни работи, _____

(назив на организациона единица)

решавајќи по барањето на _____

(Име и презиме на физичкото лице-трговец на оружје/назив на правното лице- трговец на оружје)

за издавање одобрение за пренесување на оружје од Република Македонија согласно член 65 ставот 6 од Законот за оружјето на ден _____ година го издава следното:

ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ ОД РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

На трговецот на оружје _____

(Име и презиме на физичкото лице-трговец на оружје/назив на правното лице- трговец на оружје)

(адреса/седиште на трговецот на оружје)

застапувано од _____

(име и презиме на одговорното лице во правното лице, адреса и живеалиште).

СЕ ОДОБРУВА да изврши пренесување на оружје од Република Македонија за купувачот -сопственикот на оружјето, странскиот државјанин

(име и презиме)

роден-а _____ во _____ со адреса

(датум и место на раѓање)

(држава на раѓање)

на живеење _____, државјанин на

_____, чиј идентитет е утврден врз основа на документ за идентификација _____ со број _____ издаден

на _____.

(датум и место на издавање)

(органот на издавање и држава)

СЕ ОДОБРУВА трговецот на оружје _____

(Име и презиме на физичкото лице-трговец на оружје/назив на правното лице- трговец на оружје)

да изврши пренесување на оружјето од Република Македонија и тоа:

оружје од категорија _____, вид, односно тип
_____, марка _____, модел

_____, со калибар _____ мм и фабрички број _____.

Начин на пренесување на оружјето по _____,

(поштенски, патнички, железнички и авионски)

Превозот на оружјето ќе го врши _____
(назив и седиште на превозникот)

со превозно средство _____
(вид на превозно средство и број на регистерска табличка)

на релација од _____ до _____
(назив и адреса/седиште на примачот)

Пренесувањето на оружјето ќе се изврши во рок од 24 часа од денот на издавањето на одобрението.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

_____ од _____
(трговецот на оружје)

поднел барање за издавање на одобрение за пренесување на оружје од Република Македонија под број _____, на дена _____, за купувачот, сопственикот на оружјето- _____ странскиот државјанин _____
(име и презиме за странскиот државјанин)

Во прилог на барањето доставена е исправа за оружјето број _____ и датум на издавање _____ издадено од _____ и доказ за извршена набавка на оружје во Република Македонија

(договор за купопродажба, договор за подарок, наследно решение, потврда од правно лице и слично)

Во спроведената постапка утврдено е дека се исполнети условите за пренесување на оружје од Република Македонија согласно одредбите од член 65 став 6 од Законот за оружјето.

Такса по административен тарифен број 2 од Законот за административните такси во износ од _____ денари е уредно платена.

Решено во Министерството за внатрешни работи под број _____ на ден _____ година.

М.П

ОВЛАСТЕНО ЛИЦЕ

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Образец број 32

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

(назив на организационен облик)

Бр. _____

Дата _____ година

Врз основа на член 64 став 2 од Законот за оружјето се издава:

ОДОБРЕНИЕ

ЗА ВНЕСУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА

На _____ роден _____ година во _____

(презиме и име)

државјанин на _____

со патна

исправа _____

(назив на државата)

(број на патна исправа)

Адреса на живеење _____

Дозвола за оружјето-регистерски број _____

Издадена од _____

Одобрение се издава за:

А) Оружје

Категорија _____

Вид/тип на оружје _____

Марка _____

Модел _____

Калибар _____

Количество _____

Фабрички број _____

Категорија _____

Вид/тип на оружје _____

Марка _____

Модел _____

Калибар _____

Количество _____

Фабрички број _____

В) муниција

Количина _____

Вид _____

Калибар _____

Оружје и муниција за тоа оружје се запишани во патна исправа број _____

Лицето е должно во рок од осум дена од денот на издавањето на ова одобрение да поднесе барање за замена на дозволата за оружја издадена од надлежен орган на друга држава и да го предаде оружјето заради негово пробно испукување.

ПОЛИЦИСКИ СЛУЖБЕНИК

М.П. _____

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Образец број 33

МИНИСТЕРСТВО ЗА НАДВОРЕШНИ РАБОТИ

(дипломатско-конзуларно претставништво)

Бр. _____

Дата: _____ година

Врз основа на член 65 став 12 од Законот за оружјето се издава:

ОДОБРЕНИЕ

за пренесување на оружје преку територијата на државата
издадено од дипломатско-конзуларно претставништво

На _____

роден _____

година во _____

(презиме и име) _____

државјанин на _____

со патна _____

исправа _____

(назив на државата) _____

(број на патна исправа) _____

Адреса на живеење _____

Дозвола за оружјето-регистерски број _____

Издадена од _____

Одобрение се издава за:

А) Оружје

Категорија _____

Вид/тип на оружје _____

Количество _____

Фабрички број _____

Категорија _____

Вид/тип на оружје _____

Количество _____

Фабрички број _____

В) Муниција _____

Количина _____

Вид _____

Калибар _____

ОВЛАСТЕНО ЛИЦЕ

М.П. _____

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Образец број 34

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

(назив на организациониот облик)

Бр. _____

Дата: _____ година

Врз основа на член 62 ставот 2 и член 67 ставот 2 од Закон за оружјето се издава

О Д О Б Р Е Н И Е

за внесување и носење на ловечко оружје и муниција заради лов во државата

На _____
(презиме и име)
државјанин на _____ со патна _____ по покана број _____
исправа лична _____
карта број _____
(назив на државата) (број на патна исправа-лична карта)
од _____ година, _____
(назив на ловечко друштво/концесионер)
со дозвола број _____
(регистерски број на дозволите за ловечко оружје)
кој ќе лови на подрачјето на _____
(назив на ловиштето)

Одобрението важи од _____ година до _____ година и се издава за следното оружје и муниција:

Категорија _____
Вид/тип на оружје _____
Марка _____
Модел _____
Калибар _____
Количество муниција _____
Фабрички број _____

Категорија _____
Вид/тип на оружје _____
Марка _____
Модел _____
Калибар _____
Количество муниција _____
Фабрички број _____

Ловечкото оружје и муниција за тоа оружје се запишани во патна исправа број _____
Такса по Тарифен бр.10 од Законот за административните такси во износ од _____
евра во денарска противвредност е уредно платена.

ПОЛИЦИСКИ СЛУЖБЕНИК

М.П. _____

ДО

Образец 38-а

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БАРАЊЕ ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ ОД РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. А) ПОДАТОЦИ ЗА ТРГОВЕЦОТ НА ОРУЖЈЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Име и презиме /назив на трговецот на оружје	Адреса на трговецот на оружје	Податоци за контакт на трговецот на оружје

Б) ПОДАТОЦИ ЗА КУПУВАЧОТ НА ОРУЖЈЕТО

Име и презиме на купувачот	Живеалиште и адреса на купувачот

В) ДРУГИ ПОДАТОЦИ

Адреса на испраќање или превезување на оружјето

Број на парчиња на оружјето кое се испраќа или превезува

Податоци за одбележување и жигосување на оружјето

Начин на пренесување на оружјето

Датум на отпочнувањето на превезувањето на оружјето
Рок за изнесување на оружјето

Датум и место на поднесување на барањето

Потпис на подносителот

_____. 20____.

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО

☐	Доказ за идентитет на подносителот на барањето
☐	Соодветна валидна исправа за оружјето издадена од надлежен орган на државата на странецот и превод на истата
☐	Потврда на автентичноста на исправата за оружје од страна на дипломатско - конзуларно претставништво на државата на странецот во Република Македонија (*)
☐	Доказ за купопродажба на оружјето
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

СОДРЖИНА НА БАРАЊЕТО

Молам да се издаде одобрение за пренесување на оружје од следната категорија:

(заокружи го бројот пред категоријата)

1. ☐ категорија Б

2. ☐ категорија Ц

тип/ вид на оружје

(заокружи го бројот пред типот/ видот)

Категорија Б

1. ☐ полуавтоматско или репетирачко кусо огнено оружје;

2. ☐ еднострелно кусо огнено оружје, со централно палење;

3. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со барно палење, со вкупна должина помала од 28 см;
4. полуавтоматско долго огнено оружје, чиј магацин и лежиште на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
5. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, со магацин и лежиште на куршуми, кои можат да примат до три куршуми и чиј полнач се менува, односно ова оружје може да се препрви, со помош на вообичаен алат, по што магацинот и лежиштето на куршуми можат да примат повеќе од три куршуми;
6. ☐ репетирачко и полуавтоматско долго огнено оружје, со нежлебена цевка со должина до до 60 см;
7. ☐ полуавтоматско огнено оружје за цивилна намена што наликуват на автоматско оружје;

Категорија Ц:

1. ☐ репетирачко долго огнено оружје, што не е опфатено со точката 6 од категоријата Б;
2. ☐ еднострелно долго огнено оружје со жлебена цевка;
3. ☐ полуавтоматско долго огнено оружје, што не е опфатено со точките 4, 5, 6 и 7 од категоријата Б;
4. ☐ еднострелно кусо огнено оружје со рабно палење со вкупна должина поголема или еднаква на 28 см;
5. ☐ еднострелно долго огнено оружје со нежлебени цевки;
6. ☐ адаптери;
7. ☐ пневматско оружје со кинетичка енергија од 10,5 Ј или повеќе или со брзина на проектил 200м/с или поголема или калибар поголем од 4,5 мм;
8. ☐ оружје за светлосно звучна- сигнализација и
9. ☐ оружје со тетива со јачина на натегнување на тетивата над 45 килограми

Фабрички број на оружјето _____

Калибар _____ мм

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА НАБАВУВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ :

- Податоците од барањето ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Образец број 38-б

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

(назив на организационен облик)

Бр. _____

Дата: _____ година

Врз основа на член 66-а ставот 2 од Законот за оружјето се издава:

ОДОБРЕНИЕ

ЗА ВНЕСУВАЊЕ И НОСЕЊЕ НА ОРУЖЈЕ И МУНИЦИЈА ЗА ЛОВ ИЛИ СПОРТ НА НОСИТЕЛ
НА ДИПЛОМАТСКИ ИЛИ СЛУЖБЕН ПАСОШ ИЛИ ЧЛЕН НА МЕЃУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЈА

На _____

(презиме и име)

државјанин на _____

(назив на државата)

(број на дипломатската/службена патна исправа)

Адреса на живеење во _____

Република Македонија _____

Дозвола за оружјето-регистерски број _____

Издадена од _____

Одобрение се издава за:

А) Оружје

Категорија _____

Вид/тип на оружје _____

Марка _____

Модел _____

Калибар _____

Количество _____

Фабрички број _____

В) муниција

Количина _____

Вид _____

Калибар _____

ПОЛИЦИСКИ СЛУЖБЕНИК

М.П. _____

Образец број 38-в

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРОМЕТ СО ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И
ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ**

1. БАРАЊЕ

ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице (трговското друштво)
Седиште на правното лице (трговското друштво)
Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ ВО ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ТРГОВСКОТО ДРУШТВО)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ПРОДАВАЧОТ-ТЕ

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за конта

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____, 20____, _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

Податоци за контакт _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Извод од Централен Регистар (*)
☐	За подносителот и одговорното лице докази за идентитет и државјанство (лична карта), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	За продавачот-те доказ за идентитет и државјанство (лична карта), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*), доказ дека располага со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје и договор дека е вработен
☐	Докази за сопственост или закуп на деловниот простор, како и доказ за употребна дозвола на деловниот простор издаден од надлежен орган
☐	Доказ дека се исполнети просторните и техничките услови за промет со оружје, муниција и делови за оружје и безбедно сместување на оружјето и муницијата, за заштита од пожар, експлозии, загадување, кражба и пристап на неовластени лица во деловниот простор
☐	Доказ за постојана физичко-техничка заштита на деловниот простор

☐	Други документи неопходни за постапката
--------------------------	---

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРОМЕТ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-г

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И
ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ИЗВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА**

1. БАРАЊЕ

Назив на испорачателот со ЕМБС	
Седиште на испорачателот	
Назив на примателот	
Седиште на примателот	
Назив и седиште на превозникот	
Назив и седиште на производителот на оружјето, муницијата и деловите за оружје	
Податоци за обележување и жигосување на оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар и фабрички број)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	
Правец на движење (место од каде се испорачува оружјето до излезен граничен премин и крајно одредиште)	
Податоци за превозното средство (земја на потекло, вид, број на регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	
Податоци за возачот (име, презиме, земја на потекло, адреса, документ за идентификација и АДР дозвола за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	

Потпис на подносителот
на барањето

_____.20____, _____

Датум и место на поднесување

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Број (копија) на одобрение за трансфер на оружје, муниција и делови за оружје при извоз, што се однесува за предметното барање (*)
☐	Договор и товарен лист за оружјето, муницијата и делови за оружјето кои се превезуваат (вид, марка, калибар, фабрички броеви и количина)
☐	Докази за превозното средство (земја на потекло, вид, број на регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Докази за возачот (документ за идентификација, АДР сертификат за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Потврда (сертификат) за краен корисник, издадена од надлежен орган од земјата на примателот
☐	

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ИЗВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-д

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И
ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ УВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА**

1. БАРАЊЕ

Назив на примателот со ЕМБС	
Седиште на примателот	
Назив на испорачателот	
Седиште на испорачателот	
Назив и седиште на превозникот	
Назив и седиште на производителот на оружјето, муницијата и деловите за оружје	
Податоци за обележување и жигосување на оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар и фабрички број)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	
Правец на движење (влезен граничен премин и крајно одредиште)	
Податоци за превозното средство (земја на потекло, вид, број на регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	
Податоци за возачот (име, презиме, земја на потекло, адреса, документ за идентификација и АДР дозвола за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	

Датум и место на поднесување

Потпис на подносителот
на барањето

_____.20____, _____

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Број (копија) на одобрение за трансфер на оружје, муниција и делови за оружје при увоз, што се однесува за предметното барање (*)
☐	Договор и товарен лист за оружјето, муницијата и делови за оружјето кои се превезуваат (вид, марка, калибар, фабрички броеви и количина)
☐	Докази за превозното средство (земја на потекло, вид, број на регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Докази за возачот (документ за идентификација, АДР сертификат за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Потврда (сертификат) за краен корисник, издадена од надлежен орган, доколку таков документ е издаден од земјата на примателот (*)
☐	

Доказите означени со звезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со звезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ УВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со звезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-ѓ

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И
ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ТРАНЗИТ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА**

1. БАРАЊЕ

Назив на посредникот со оружје со ЕМБС	
Седиште на посредникот со оружје	
Назив на испорачателот	
Седиште на испорачателот	
Назив на примателот	
Седиште на примателот	
Назив и седиште на превозникот	
Назив и седиште на производителот на оружјето, муницијата и деловите за оружје	
Податоци за обележување и жигосување на оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	
Правец на движење (влезен-излезен граничен премин, релација до крајно одредиште)	
Податоци за превозното средство (земја на потекло, вид, број на регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	
Податоци за возачот (име, презиме, земја на потекло, адреса, документ за идентификација и АДР дозвола за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____, _____

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Број (копија) на одобрение за трансфер на оружје, муниција и делови за оружје при транзит, што се однесува за предметното барање (*)
☐	Договор и товарен лист за оружјето, муницијата и делови за оружјето кои се превезуваат (вид, марка, калибар и количина)
☐	Докази за превозното средство (земја на потекло, вид, број на регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Докази за возачот (документ за идентификација, АДР сертификат за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Потврда (сертификат) за краен корисник, издадена од надлежен орган од земјата на примателот
☐	

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ТРАНЗИТ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-е

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И
ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ НА ТЕРИТОРИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

1. БАРАЊЕ

Назив на примачот со ЕМБС	
Седиште на примачот	
Назив на испраќачот со ЕМБС	
Седиште на испраќачот	
Назив на превозникот	
Седиште на превозникот	
Податоци за обележување и жигосување на оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар и фабрички број)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	
Правец на движење и крајно одредиште	
Податоци за превозното средство (вид, број на регистарски таблички и АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја, во количина поголема од 50 килограм, експлозив/барут)	
Податоци за возачот (име, презиме, адреса на живеење, документ за идентификација и АДР дозвола за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја, во количина поголема од 50 килограми, експлозив/барут)	

Потпис на подносителот
на барањето

_____.20____, _____

Датум и место на поднесување

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Одобрение за промет на оружје, муниција и делови за оружје (*)
☐	Договор помеѓу испраќачот и примачот за договорената количина на оружјето, муницијата и делови за оружјето по вид, марка, категорија, калибар и фабрички броеви
☐	Докази за превозното средство (вид и број на регистарски таблички и АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или експлозивна материја, во количина на експлозивна материја поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	Податоци за возачот (име, презиме, адреса на живеење, документ за идентификација и АДР дозвола за возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја, во количина на експлозивна материја поголема од 50 килограми, експлозив/барут)
☐	
☐	

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат на увид во оригинал и копија на која органот и утврдува веродостојност според оригиналот

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ НА ТЕРИТОРИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-ж

Решавајќи по барањето број _____ година, поднесено
од _____

(назив и седиште на подносителот на барањето со ЕМБС)
врз основа на член 56-а од Законот за оружјето се издава:

О Д О Б Р Е Н И Е
за превоз на оружје, муниција и делови за оружје на
територијата на Република Македонија

На _____
(назив и седиште на примачот-подносителот со ЕМБС)
му се одобрува да изврши превоз на следното оружје, муниција и делови за оружје

реден број	вид	марка/ модел	категорија	калибар	фабрички број	количина

од _____
(правец на движење и крајно одредиште)

набавено од _____
(назив и седиште на испраќачот со ЕМБС)

Превозот ќе го изврши _____

(назив и седиште на превозникот, податоци за превозното средство-вид и број на
регистарски таблички, АДР сертификат за возилото доколку се превезува муниција или
експлозивна материја, во количина на експлозивна материја поголема од 50 килограми,
експлозив/барут)

Со превозното средство ќе управува _____

(податоци за возачот-име презиме, адреса на живеење, документ за идентификација и АДР дозвола за

возачот доколку се превезува муниција или експлозивна материја поголема од 50 килограми, експлозив/барут)

мерки за обезбедување за време на превозот _____
(мерките за обезбедување се наложуваат по потреба)

Превозот започнува на _____, а завршува на _____ година

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

На ден година, _____
(назив и седиште на подносителот на барањето со ЕМБС)

поднесе барање под број _____ за издавање одобрение за превоз на оружје, муниција и делови за оружје на територија на Република Македонија. Во спроведента постапка утврдено е дека се исполнети условите за превоз на оружјето, муницијата и деловите за оружје на територија на Република Македонија, согласно членовите 52 и 56-а од Законот за оружјето, заради што се одлучи како во диспозитивот на ова одобрение.

Ова одобрение го придружува оружјето, муницијата и деловите за оружје до крајното одредиште. Такса од Законот за административните такси во износ од _____ денари е уратно платена.

Решено во Министерството за внатрешни работи под број _____ на ден

_____ година.

М.П

ОВЛАСТЕНО ЛИЦЕ

Образец број 38-з

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ТРАНСФЕР НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА
И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ИЗВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА**

1. БАРАЊЕ

Назив на примателот со ЕМБС	
Седиште на примателот	
Назив на испорачателот	
Седиште на испорачателот	
Назив и седиште на производителот на оружјето, муницијата и деловите за оружје (земја на потекло на оружјето кое се трансферира)	
Податоци за оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	

Потпис на подносителот
на барањето

_____. 20____, _____

Датум и место на поднесување

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Договор или друг документ за оружјето, муницијата и делови за оружјето кои се трансферираат (вид, марка, категорија, калибар, количина)
☐	Потврда (сертификат) за краен корисник, издадена од надлежен орган, доколку таков документ е издаден од земјата на примателот
☐	Доказ за одобрена дејност за промет со оружје, муниција и делови за оружје од надлежен орган (*)

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ТРАНСФЕР НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ИЗВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-s

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ТРАНСФЕР НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА
И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ УВОЗ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА

1. БАРАЊЕ

Назив на примателот со ЕМБС	
Седиште на примателот	
Назив на испорачателот	
Седиште на испорачателот	
Назив и седиште на производителот на оружјето, муницијата и деловите за оружје (земја на потекло на оружјето кое се трансферира)	
Податоци за оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	

Датум и место на поднесување

Потпис на подносителот
на барањето

_____.20____.

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Договор или друг документ за оружјето, муницијата и делови за оружјето кои се трансферираат (вид, марка, категорија, калибар, количина)
☐	Потврда (сертификат) за краен корисник, издадена од надлежен орган, доколку таков документ е издаден од земјата на примателот (*)
☐	Доказ за одобрена дејност за промет со оружје, муниција и делови за оружје од надлежен орган (*)

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРЕВОЗ НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ УВОЗ, ИЗВОЗ И ТРАНЗИТ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-и

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

**БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ТРАНСФЕР НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА
И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ТРАНЗИТ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА****1. БАРАЊЕ**

Назив на посредникот со оружје со ЕМБС	
Назив на испорачателот	
Седиште на испорачателот	
Назив на примателот	
Седиште на примателот	
Назив и седиште на производителот на оружјето, муницијата и деловите за оружје	
Податоци за оружјето, муницијата и деловите за оружје (вид, марка, модел, категорија, калибар)	
Количина на оружје, муниција и делови за оружје	

Датум и место на поднесување

Потпис на подносителот
на барањето

_____.20____, _____

Податоци за контакт _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето _____

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Договор или друг документ за оружјето, муницијата и делови за оружјето кои се трансферираат (вид, марка, категорија, калибар, количина)
☐	Потврда (сертификат) за краен корисник, издадена од надлежен орган, доколку таков документ е издаден од земјата на примателот
☐	Доказ за одобрена дејност за промет со оружје, муниција и делови за оружје од надлежен орган на посредникот со оружје (*)

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен наведените докази да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) од делот 2. на ова барање.

Потпис на подносителот

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ТРАНСФЕР НА ОРУЖЈЕ, МУНИЦИЈА И ДЕЛОВИ ЗА ОРУЖЈЕ ПРИ ТРАНЗИТ ПРЕКУ ДРЖАВНАТА ГРАНИЦА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-ј

ДО
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ОРУЖЈЕ

1. БАРАЊЕ

ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице (трговското друштво)
Седиште на правното лице (трговското друштво)
Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОСНОВАЧОТ-ТЕ НА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (трговското друштво)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ ВО ПРАВНОТО ЛИЦЕ (трговското друштво)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ЛИЦЕТО-ТА КОЕ ЌЕ УЧЕСТВУВА ВО ПРОЦЕСОТ НА ПРОИЗВОДСТВО НА ОРУЖЈЕ

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање

Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОРУЖЈЕТО КОЕ ЌЕ СЕ ПРОИЗВЕДУВА

Категорија на оружје	Вид-тип на оружје

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____. 20____.

Потпис на службеното лице кое го примило барањето

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Извод од Централен Регистар (*)
☐	За подносителот и оснивачот-те, лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	За одговорното лице и лицето-та кои ќе учествуваат во процесот на поправање на оружјето лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*), доказ дека располага со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје и договор дека е вработен
☐	Докази за сопственост или закуп на деловниот простор, како и доказ за употребна дозвола на деловниот простор издаден од надлежен орган
☐	Доказ дека се исполнети просторните и техничките услови за поправање на оружјето и безбедно сместување на оружјето, за заштита од пожар, експлозии, загадување, кражба и пристап на неовластени лица во деловниот простор, технолошки елаборат за постапката на производство, опис на начинот на сопствената контрола на квалитетот на производството
☐	Доказ за постојана физичко-техничка заштита на деловниот простор
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____. 20____.

**УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА
ПРОИЗВОДСТВО НА ОРУЖЈЕ:**

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот “податоци за контакт”;
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец 38-к

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА МУНИЦИЈА

1. БАРАЊЕ

ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице (трговското друштво)
Седиште на правното лице (трговското друштво)
Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОСНОВАЧОТ-ТЕ НА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (трговското друштво)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ ВО ПРАВНОТО ЛИЦЕ (трговското друштво)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ЛИЦЕТО-ТА КОЕ ЌЕ УЧЕСТВУВА ВО ПРОЦЕСОТ НА ПРОИЗВОДСТВО НА МУНИЦИЈА

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање

Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА МУНИЦИЈАТА КОЈА ЌЕ СЕ ПРОИЗВЕДУВА

Вид-тип на муниција	Калибар

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____, _____

Потпис на службеното лице кое го примило барањето

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Извод од Централен Регистар (*)
☐	За подносителот и оснивачот-те, лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	За одговорното лице и лицето-та кои ќе учествуваат во процесот на производство на муниција, лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*), доказ дека располага со стручно и техничко знаење за правилна употреба и чување на експлозивни материји и договор дека е вработен
☐	Докази за сопственост или закуп на деловниот простор, како и доказ за употребна дозвола на деловниот простор издаден од надлежен орган
☐	Доказ дека се исполнети просторните и техничките услови за производство на и безбедно сместување на муницијата, за заштита од пожар, експлозии, загадување, кражба и пристап на неовластени лица во деловниот простор, технолошки елаборат за постапката на производство, опис на начинот на сопствениот контрола на квалитетот на производството
☐	Доказ за постојана физичко-техничка заштита на деловниот простор
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со ѕвезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со ѕвезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____, _____

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПРИЗВОДСТВО НА МУНИЦИЈА:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот "податоци за контакт";
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со звезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-л

ДО

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПОПРАВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ

1. БАРАЊЕ

ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)

Фирма/назив на правното лице (трговското друштво)
Седиште на правното лице (трговското друштво)
Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОСНОВАЧОТ-ТЕ НА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (трговското друштво)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ ВО ПРАВНОТО ЛИЦЕ (трговското друштво)

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ЛИЦЕТО-ТА КОЕ ЌЕ УЧЕСТВУВА ВО ПРОЦЕСОТ НА ПОПРАВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОРУЖЈЕТО КОЕ ЌЕ СЕ ПОПРАВА	
Категорија на оружје	Вид-тип на оружје

Датум и место на поднесување на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

Потпис на службеното лице кое го примило барањето

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Извод од Централен Регистар (*)
☐	За подносителот и оснивачот-те, лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	За одговорното лице и лицето-та кои ќе учествуваат во процесот на поправање на оружјето лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*), доказ дека располага со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје и договор дека е вработен
☐	Докази за сопственост или закуп на деловниот простор, како и доказ за употребна дозвола на деловниот простор издаден од надлежен орган
☐	Доказ дека се исполнети просторните и техничките услови за поправање на оружјето и безбедно сместување на оружјето, за заштита од пожар, експлозии, загадување, кражба и пристап на неовластени лица во деловниот простор, технолошки елаборат за постапката на производство, опис на начинот на сопствениот контрола на квалитетот на поправањето
☐	Доказ за постојана физичко-техничка заштита на деловниот простор
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со звезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со звезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ПОПРАВАЊЕ НА ОРУЖЈЕ:

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот “податоци за контакт”;
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

Образец број 38-љ

ДО
МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
БАРАЊЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ОСНОВАЊЕ НА ЦИВИЛНО
СТРЕЛИШТЕ

1. БАРАЊЕ**ПОДАТОЦИ ЗА ПРАВНОТО ЛИЦЕ (ПОДНОСИТЕЛ НА БАРАЊЕТО)**

Фирма/назив на правното лице
Седиште на правното лице
Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОСНОВАЧОТ-ТЕ НА ПРАВНОТО ЛИЦЕ

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ОДГОВОРНОТО ЛИЦЕ ВО ПРАВНОТО ЛИЦЕ

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање
Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ЛИЦЕТО-ТА КОЕ ЌЕ УЧЕСТВУВА ВО РАБОТАТ НА ЦИВИЛНОТО СТРЕЛИШТЕ

Име	Презиме
Ден, месец и година на раѓање	Место на раѓање

Место и адреса на живеење	Податоци за контакт

ПОДАТОЦИ ЗА ЦИВИЛНОТ СТРЕЛИШТЕ

Вид на цивилно стрелиште (затворено, отворено или отворено и затворено)	
---	--

Датум и место на поднесување
на барањето

Потпис на подносителот

_____.20____.

Потпис на службеното лице кое го примило барањето

2. ПРИЛОГ КОН БАРАЊЕТО:

☐	Извод од Централен Регистар (*)
☐	За подносителот и оснивачот-те, лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*)
☐	За одговорното лице и лицето-та кои ќе учествуваат во работата на цивилното стрелиште, лични податоци и државјанство (*), доказ дека не е одземена или ограничена деловната способност (*), доказ за здравствена способност, доказ дека не претставува опасност за јавниот ред (*), доказ дека располага со техничко знаење за правилна употреба, чување и одржување на оружјето и познавање на прописите за оружје и договор дека е вработен
☐	Докази за сопственост или закуп на цивилното стрелиште, како и доказ за употребна дозвола на цивилното стрелиште издаден од надлежен орган
☐	Доказ дека се исполнети просторните и техничките услови цивилно стрелиште и безбедно сместување на оружјето, за заштита од пожар, експлозии, загадување, кражба и пристап на неовластени лица во деловниот простор, технолошки елаборат за постапката на гаѓањето на цивилното стрелиште,
☐	Доказ за постојана физичко-техничка заштита на цивилното стрелиште
☐	Други документи неопходни за постапката

Доказите означени со звезда (*) се смета дека се поднесени во прилог на барањето и истите Министерството за внатрешни работи ги прибавува по службена должност

Доказите кои не се означени со (*) се доставуваат како оригинал или копија заверена од нотар

3. СОГЛАСНОСТ ОД ПОДНОСИТЕЛОТ НА БАРАЊЕТО

☐ Подносителот на барањето е согласен неговите лични податоци да се користат во постапката за остварување на правото пред надлежните органи за прибавување на СИТЕ документи означени со звезда (*) на ова барање.

Датум и место на поднесување

Потпис на подносителот на барањето

_____.20____.

**УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА
ОСНОВАЊЕ НА ЦИВИЛНО СТРЕЛИШТЕ**

- Податоците од делот 1 ги пополнува подносителот на барањето;
- Подносителот на барањето самиот го избира начинот на кој Министерството за внатрешни работи ќе може да оствари контакт со истиот (телефонски или по електронски пат). Избраниот начин за контакт се наведува во делот “податоци за контакт”;
- Доколку во текот на постапката се појави потреба од прибавување на документите наведени во делот 2 кои не се означени со ѕвезда (*), а Министерството за внатрешни работи, не е во можност да ги прибави по службена должност, подносителот на барањето дополнително ќе биде известен истите да ги приложи кон барањето.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

1061.

Врз основа на член 31 став (4) од Законот за процена („Службен весник на Република Македонија“ бр.115/10, 158/11, 185/11 и 64/12), министерот за финансии донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА НАЧИНОТ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА НАГРАДАТА ЗА ИЗВРШЕНА РАБОТА И НАДОМЕСТОКОТ ЗА РЕАЛНО ПОТРЕБНИТЕ ТРОШОЦИ НА ОВЛАСТЕНИОТ ПРОЦЕНУВАЧ ОД ОБЛАСТА НА ПОБАРУВАЊА И ОБВРСКИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот за пресметување на наградата за извршена работа и надоместокот за реално потребните трошоци на овластениот проценувач од областа на побарувања и обврски.

Член 2

Наградата за извршената процена по основ на висината на паричната вредност на побарувањата и обврските се пресметува кога висината на сметководствената вредност ќе се помножи со 0, 5 и ќе се подели со 100.

Член 3

(1) Наградата за извршената процена по основ на сложеноста на процена изнесува:

- 1) 1.200 денари, за примена на статичка метода
- 2) 2.400 денари, за примена на динамичка метода и
- 3) 3.600 денари, за примена на статичка и динамичка метода.

(2) Наградата за извршената процена по основ на потребно време за прибирање податоци изнесува:

- 1) 600 денари, за прибирање податоци за еден работен ден,
- 2) 1.200 денари, за прибирање податоци за два работни денови и
- 3) 1.800 денари, за прибирање податоци за 3 и повеќе работни денови.

(3) Наградата за извршената процена по основ на потребно време за изработка на процената изнесува:

- 1) 600 денари, за изработка на процената за еден работен ден,
- 2) 1.200 денари, за изработка на процената за два работни денови и
- 3) 1.800 денари, за изработка на процената за три и повеќе работни денови.

Член 4

Наградата за извршената работа на овластениот проценувач од областа на побарувањата и обврските при повторна процена на ист предмет на процена во период кој не е подолг од 12 месеци од датумот на претходната процена, се пресметува во висина намалена за 50% од износот пресметан согласно начинот утврден со членовите 2 и 3 од овој правилник, а побарувањата и обврските да не се промениле материјално во однос на првата процена.

Член 5

(1) Висината на надоместокот за реално потребните трошоци при вршење на процената се пресметува врз основа на реално настанатите трошоци во висина до 5.000 денари, при што:

1) патните трошоци се пресметуваат до висина на трошоците на патниот билет за користеното превозно средство, а за користење на сопствено возило трошоците се пресметуваат во висина од 30% од цената на литар гориво што го користи возилото за секој изминат километар,

2) трошоците за ноќевање и исхрана надвор од седиштето на овластениот проценувач се пресметуваат врз основа на реално направените трошоци во висина до 2.000 денари и

3) материјалните трошоци за вршењето на процената се пресметуваат врз основа на реално направените трошоци во висина до 1.500 денари.

Член 6

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 11-20527/7

31 јануари 2014 година
СкопјеМинистер за финансии,
м-р **Зоран Ставрски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

1062.

Врз основа на член 11 став (1), алинеи 1, 2, 3 и 6 и член 61 став (1) од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија“ бр.140/08, 53/11, 123/12, 70/13 и 164/13), министерот за економија донесе

П Р А В И Л Н И К ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ЕДИНЕЧНО ОДОБРУВАЊЕ НА ВОЗИЛО

Член 1

Во Правилникот за единечно одобрување на возило „Службен весник на Република Македонија“ бр.16/10, 62/10, 105/10, 13/11, 39/11, 169/11, 185/11, 84/12, 132/12, 153/12, 59/13, 138/13 и 29/14), Табела 1 од Прилогот II се заменува со нова Табела 1 која е дадена во Прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 2

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 25-26/6

13 февруари 2014 година
СкопјеМинистер
за економија,
Ваљон Сараќини, с.р.

Прилог

Табела 1

1	2	3	4	5		7
				Датум на стапување на колона 3, колона 4	Датум на стапување на колона 4	
ТСВ Техничка спецификација	Содржината на техничката спецификација	ЕЦЕ Правилник	ЕЕЦ Директива (основна) барана	За нови	За половни	Категорија на возилата
ТСВ 101	За дозволено ниво на бучава и за издувниот систем на моторните возила	R 51/02	(70/157); 96/20, 99/101	01.10.1998	01.10.1998	M, N
ТСВ 102	За мерките против загадувањето на воздухот со емисијата од моторните возила	R 83/05 R 103/00	(70/220); 98/69, 98/77, 99/102, 2001/1, 2001/100	01.10.2008 01.10.2001	01.10.2008 01.10.2012	M, N Фаза А Фаза В
ТСВ 103	За резервоарот за гориво и за уредите за заштита од подлетување од назад за моторните возила и нивните приколки	R 34/01 R 58/01	(70/221); 97/19 (70/221); 81/333, 97/19 2000/8	01.10.2004 15.01.1988	01.10.2007 15.01.1988	M, N, O
ТСВ 104	За просторот за поставување на регистарските таблици и приклучувањето на задните регистарски таблици на моторните и приклучните возила	-	(70/222)	01.10.2012	01.10.2012	M, N O
ТСВ 105	За системите за управување за моторните возила и нивните приколки	R 79/01	(70/311); 92/62, 99/7	01.10.2002	01.10.2005	M, N, O
ТСВ 106	За вратите на моторните возила	R 11/02	(70/387); 70/387, 70/389, 98/90	17.12.1983	17.12.1983	M1, N
ТСВ 107	За уредот за звучна сигнализација на моторните возила	R 28/00	(70/388); 70/388, 87/354	01.04.1985	01.04.1985	M, N
ТСВ 108	За уредите за посредно гледање кај моторните возила и нивното вградување	R 46/01	(71/127); 88/321	01.10.2001	01.10.2001	M, N
ТСВ 109	За кочење на моторните и приклучните возила	R 13/09 R 13H/00 R 90/01	(71/320); 98/12 (98/12); 98/12, 2002/78	01.10.2002 01.10.2004 01.10.2001	01.10.2007 01.10.2007 01.10.2001	M, N, O
ТСВ 110	Електромагнетна компатибилност кај возилата	R 10/02	(72/245); 95/54, 97/24	01.10.2002	01.10.2007	M, N, O
ТСВ 111	За мерките против емисијата на загадувачите од дизел моторите, што се употребуваат во возилата (чадење)	R 24/03	(72/306); 89/491, 97/20	05.01.1985	05.01.1985	M, N
ТСВ 112	За внатрешната опременост на моторните возила	R 21/01	(74/60); 78/632, 2000/4	20.07.1991	20.07.1991	M1

TCB 113	За уредите за заштита од неовластена употреба на моторните возила	R 18/02 R 97/01 R 116/00	(74/61); 95/56 (74/61); 95/56	01.10.2002 01.10.2004 01.10.2008	01.10.2004 01.10.2007 01.10.2012	M, N
TCB 114	За однесувањето на механизмот за управување на возилото во случај на удар	R 12/03	(74/297); 91/662	01.10.2004	01.10.2005	M1, N1
TCB 115	За седиштата, нивните прицврстувачи и наслоните за глава во моторните возила	R 17/06 R 17/07	(74/408); 96/37	01.10.2002 01.10.2004	01.10.2004 01.10.2005	M, N
TCB 116	За надворешните испакнати делови на моторните возила	R 26/01 R 26/02	(74/483); 79/488	17.12.1983 01.10.2002	17.12.1983 01.10.2004	M1
TCB 117	За степенот на пренос за возење наназад и за брзиномерот кај моторните возила	R 39/00	(75/443); 75/443, 97/39	05.01.1985	05.01.1985	M, N
TCB 118	За пропишаните таблички и ознаки за моторните и приклучните возила и нивното поставување и начина на прицврстување	-	(76/114); 78/507	01.10.2012	01.10.2012	M, N, O
TCB 119	За приклучоците на сигурносните појаси кај моторните возила	R 14/04	(76/115); 96/38	01.10.2004	01.10.2007	M, N
TCB 120	За вградување на светлосните и светлосно-сигналните уреди на моторните и приклучните возила	R 48/02	(76/756); 97/28	01.10.2002	01.10.2007	M, N, O
TCB 121	За катадиоптерите за моторни и приклучни возила	R 3/02	(76/757); 76/757, 97/29	25.07.1969	25.07.1969	M, N, O
TCB 122	За габаритните светла, предните и задните позициони светла, стоп светла, светла за дневно возење и бочните светла за означување за моторните и приклучните возила	R 7/02 R 87/00 R 91/00	(76/758); 97/30 (97/30); 97/30 (97/30); 97/30	01.10.2000 01.10.2012 01.10.2012	01.10.2000 01.10.2012 01.10.2012	M, N, O M, N M, N, O
TCB 123	За покажувачите на правец кај моторните возила и нивните приколки	R 6/01	(76/759); 89/277,99/15	25.07.1969	25.07.1969	M, N, O
TCB 124	За светлата за осветлување на задната регистарска таблица за моторните возила и нивните приколки	R 4/00	(76/760); 76/760, 97/31	25.07.1969	25.07.1969	M, N, O

TCB 125	За главните светла на моторни возила, кои функционираат како долго и/или соборено светло и за извори на светлина (светилки со вжарено влакно и друго) кои се употребуваат во одобрените светлосни единици кај моторните и нивните приклучни возила	R 1/01 R 5/02 R 8/04 R 20/02 R 112/00 R 37/03 R 98/00 R 99/00	(76/761); 89/517,99/17 (76/761); 89/517,99/17 (76/761); 89/517,99/17 (76/761); 89/517,99/17 (76/761); 89/517,99/17 (76/761); 99/17 (76/761); 99/17	15.04.1962 25.07.1969 25.07.1969 01.10.2007 01.10.2007 14.06.1983 01.10.2001 01.10.2001	15.04.1962 25.07.1969 25.07.1969 01.10.2008 01.10.2012 14.06.1983 01.10.2007 01.10.2007	M, N
TCB 126	За предните светла за магла на моторните возила	R 19/02	(76/762); 87/354,99/18	01.10.2007	01.10.2008	M, N
TCB 127	За уредите за влечење на моторни возила	-	(77/389); 96/64	01.10.2012	01.10.2012	M, N
TCB 128	За задните светла за магла за моторни и за приклучни возила	R 38/00	(77/538); 89/518, 99/14	24.07.1983	24.07.1983	M, N, O
TCB 129	За светлата за возење напред	R 23/00	(77/539); 87/354,97/32	24.07.1983	24.07.1983	M, N, O
TCB 130	За паркирни светла за моторни возила	R 77/00	(77/540); 77/540, 99/16	01.10.2001	01.10.2001	M, N
TCB 131	За сигурносните појаси и системите за задржување на патниците кај моторните возила	R 16/04 R 44/03	(77/541);90/628,96/ 36, 2000/3 (2000/3)	27.08.1976 01.10.2001	27.08.1976 01.10.2008	M, N
TCB 132	За видното поле на возачите на моторни возила	-	(77/649); 88/366, 90/630	01.10.2012	01.10.2012	M1
TCB 133	За означување (идентификација) на командите, контролните светла и покажувачите	R 121/00	(78/316); 93/91	01.10.2007	01.10.2012	M, N
TCB 134	За системите за одмрзнување и за одмаглување на застаклените површини кај моторните возила	-	(78/317)	01.10.2012	01.10.2012	M1
TCB 135	За системите за бришење и миене на ветробранско стакло	-	(78/318); 94/68	01.10.2012	01.10.2012	M1
TCB 136	За системите за греење на моторните и приклучните возила	R 122/00	(2001/56); 2001/56	01.10.2008	01.10.2012	M, N, O
TCB 137	За штитници на тркалата на возилата (за калниците на тркалата)	-	(78/549); 94/78	01.10.2012	01.10.2012	M, N, O
TCB 138	За наслоните за глава на седиштата на моторни возила	R 25/03 R 25/04	(78/932)	17.12.1983 01.10.2002	17.12.1983 01.10.2004	M1
TCB 139	За емисијата на јаглерод диоксид и потрошувачката на гориво на моторните возила	R 101/00 R 84/00	(80/1268);93/116,99/ 100, 2004/3	01.10.2001	01.10.2001	M1, N1

TCB 140	За силината на моторот кај моторните возила	R 85/00	(80/1269); 89/491	01.10.2001	01.10.2001	M, N
TCB 141	За мерките кои треба да се преземат за емисијата на издувни гасови и цврсти честички од дизел моторите кои се користат во возилата, и емисијата на издувни гасови од моторот со палење со искра, кои како гориво употребуваат природен гас или течен нафтен гас и се користат во возила	R 49/03	(88/77); 99/96,2001/27	01.10.2006 01.10.2012	01.10.2008 01.10.2012	M, N, Фаза А Фаза В
TCB 142	За бочна заштита на возилата (странични штитници)	R 73/00	(89/297)	01.10.2001	01.10.2001	N2, N3, O3, O4
TCB143	За системите за спречување на прскање од тркалата за одредени категории моторни возила и нивните приколки	-	(91/226)	01.10.2012	01.10.2012	N2>7,5t, N3, O3, O4
TCB 144	За масите и димензиите на моторните возила од категоријата M ₁	-	(92/21); 95/48	01.10.2012	01.10.2012	M1
TCB 145	За сигурносните стакла и материјалите за застаклување кај моторните и приклучните возила	R 43/00	(92/22); 92/22, 2001/92	22.12.1985	22.12.1985	M, N, O
TCB 146	За пневматичите за моторни возила и нивните приколки и нивно вградување	R 30/02 R 54/00 R 64/00 R 117/00	(92/23); 92/23, 2001/43 (92/23); 92/23, 2001/43 (92/23); 92/23, 2001/43	17.08.1979 05.01.1985 01.10.2001 01.10.2007	17.08.1979 05.01.1985 01.10.2001 01.10.2012	M, N, O
TCB147	За уредите за ограничување на брзината или слични вградени системи за ограничување на брзината на возилата од определени категории	R 89/00	(92/6); 92/24, 2002/85 2004/11	01.10.2000	01.10.2000	M3, N2, N3
TCB 148	За определување на масите и димензиите на одредени категории моторни возила и приколки	-	(97/27)	01.10.2012	01.10.2012	M2 M3, N, O
TCB 149	За надворешни издадени делови пред задниот ѕид на кабината на моторните возила од категорија N	-	(92/114)	01.10.2012	01.10.2012	N
TCB 150	За механички уред за спојување на моторните и приклучните возила	R 55/00 R 55/01	(94/20)	28.01.1990 01.10.2007	28.01.1990 01.10.2012	M, N, O

TCB 151	За однесување при горење на материјалите применети во внатрешната конструкција на одделни категории на моторните возила	R 118/00	(95/28)	01.10.2008	01.10.2012	M3
TCB 152	За посебните барања за автобусите кои имаат повеќе од осум седишта покрај возачкото седиште	R 36/03 R 52/01 R 107/01	(2001/85) (2001/85) (2001/85)	01.10.2008 01.10.2008 01.10.2006	01.10.2012 01.10.2012 01.10.2012	M2, M3
TCB 153	За заштита на лицата во моторните возила при челен судир	R 94/01	(96/79); 96/79, 99/98	01.10.2012	01.10.2012	M2
TCB 154	За заштита на патниците во моторните возила во случај на бочен удар	R 95/01	(96/27)	01.10.2012	01.10.2012	M1, N1
TCB 156	За моторните возила и нивните приколки намнети за друмски превоз на опасни стоки	R 105/02	(98/91)	01.10.2004	01.10.2005	N, O
TCB 157	За заштита од подлетување од напред на моторните возила	-	(2000/40)	01.10.2012	01.10.2012	N2, N3
TCB 158	За заштита на пешаците и другите незаштитени учесници во патниот сообраќај пред и во случај на судир со моторно возило	-	(2003/102)	01.10.2012	01.10.2015	M1≤2,5t, N1≤2,5t
TCB 159	Одобрение на моторните возила во однос на нивната можност за повторна употреба, рециклирање и обновување	-	(2005/64)			M1, N1
TCB 160	Употреба на системи за предна заштита на моторните возила	-	(2005/66)			M1≤3,5t, N1
TCB 161	Емисии на уредите за климатизација во моторните возила	-	(2006/40)			M1, N1 (I)
TCB 152 Прилог VII	Рампи за пристап на инвалидизирани лица кај нископодни автобуси за градски превоз		2001/85/EC Прилог VII	01.06.2014	01.06.2014	M2, M3
	ЕЦЕ правилни					
	Триаголници за означување	R 27/03		01.10.2001		опрема
	Бришачи на светлата	R 45/01		01.10.2001	01.10.2001	M, N
	Замена на придрушните системи	R 59/00	(70/157); 81/334,84/424, 92/97, 96/20, 99/101	01.10.2001	01.10.2001	M1, N1
	Специјални светла за предупредување	R 65/00		01.10.2001	01.10.2001	M, N
	Возила со погон на течен нафтен гас	R 67/01		01.10.2006	01.10.2012	M, N

Уреди за кусо спојување на возила	R 102/00		01.10.2001	01.10.2001	N2, N3, O3, O4
Рефлектирачки ознаки за означување на тешки и долги возила и приколки	R 104/00		01.10.2001	01.10.2001	N2, N3, O3, O4
Репарирани пневма-тици за моторни вози-ла и нивни приколки	R 108/00		01.10.2007	01.10.2012	M1, O1, O2
Репарирани пневма-тици за комерцијални возила и нивни приколки	R 109/00		01.10.2006	01.10.2012	N, O
Возила со погон на компримиран земјен гас (КЗГ)	R 110/00		01.10.2007	01.10.2008	M, N
Стабилност на возила цистерни во однос на превртување	R 111/00		01.10.2007	01.10.2008	N2, N3, O3, O4
Замена на воздушни перничница	R 114/00		01.10.2007		M1, N1
Специфични ТНГ и КЗГ уреди	R 115/00		01.10.2007		M, N
Светла за завртување	R 119/00		01.10.2008	01.10.2012	M, N

1063.

Врз основа на член 11 став (1) алинеја 16 и 18 од Законот за возила („Службен весник на Република Македонија” бр.140/08, 53/11, 123/12, 70/13 и 164/13), министерот за економија донесе

П РА В И Л Н И К

ЗА ВИСИНАТА НА ТРОШОЦИТЕ ВО ПОСТАПКИТЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ НА ТИП НА ПРОИЗВОД И ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЕДИНЕЧНО ОДОБРЕНИЕ НА ВОЗИЛО

Член 1

Со овој правилник се пропишува висината на трошоци во постапките за издавање на одобрение на тип на производ и за издавање на единечно одобрение на возило.

Член 2

(1) Висината на трошоците за водење на постапките од член 1 на овој правилник се определува врз основа на калкулативни параметри за вршење на услугите од страна на органот за одобрување – Биро за метрологија.

(2) Основа за утврдување на калкулативните параметри за формирање на висината на трошоците во постапките за издавање на одобрение на тип на производ и за издавање на единечно одобрение на возило е потребното време за извршување на работите за поедините активности во постапката за одделни категории возила како и вредноста на работен час за извршување на работите.

Член 3

(1) Вредноста на работниот час за извршување на работите од член 2 став (2) на овој правилник се утврдува годишно за предходната година врз основа на просечната цена на работниот час согласно членот 3 став (3) од Одлуката за висината и начинот на наплатување на надоместокот за услугите што ги врши Бирото за метрологија и овластеното правно лице.

(2) Висината на трошоците во постапките од член 1 на овој правилник се дадени во Прилог, кој е составен дел на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник, престанува да важи Правилникот за висината на трошоците во постапката за издавање на одобрение на тип на производот и постапка за издавање на единечно одобрение на возило („Службен весник на Република Македонија” бр.52/10).

Член 5

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 25-404/2

13 февруари 2014 година

Скопје

Министер за економија,

Ваљон Сараќини, с.р.

Прилог

ВИСИНА НА АДМИНИСТРАТИВНИ ТРОШОЦИ

Правилник	Назив на документот	Часови	Висина на трошоци во (денари)
Правилник за одобрување на тип на моторни возила со две или три тркала	Национално Одобрение на тип на возило од категорија L (член 7 став (1))	2	1.600,00
	За секое проширување на националното Одобрение на тип на возило од категорија L	1	800,00
	Одобрение за систем, самостојна техничка единица или составен дел (член 7)	1	800,00
	Заштитен формулар за типско одобрување	0,2	160,00
Правилник за одобрување на нови моторни и приклучни возила, системи, составни делови и самостојни технички единици наменети за таквите возила	Национално Одобрение на тип на возило од категорија M1, N1	3	2.400,00
	Национално Одобрение на тип на возило од категорија M2, M3 N2 и N3	5	4.000,00
	Национално одобрение на тип на возило од категорија O1	1	800,00
	Национално одобрение на тип на возило од категорија O2, O3 и O4	3	2.400,00
	Одобрение за систем, составен дел или за самостојна техничка единица, наменети за возила (член 10)	2	1.500,00
	Национално одобрение за единечно возило (член 24 став (11))	3	2.400,00
	За издавање на ревидирано национално Одобрение на тип на возило од категорија M, N и O (член 14 став (3))	1	800,00
	Национално одобрение за мали серии на возила (член 22)	3	2.400,00
	Повеќетапно одобрение на тип на некомплетно или докомплетирано возило (член 9 став (2))	3	2.400,00
	Изјава за техничките барања врз основа на кои е одобрено возилото (член 24 став (9))	3	2.400,00
	Одобрение за прифаќање на делови со двојна употреба (член 31 став (7))	4	3.200,00
	Заштитен формулар за типско одобрување	0,2	160,00
Правилник за одобрување на земјоделски и шумски трактори	Национално одобрение на тип на возило од категорија T, C, R и S (член 7 став (1))	3	2.400,00
	Повеќетапно одобрение на тип на некомплетно или докомплетирано возило (член 7 став (2))	3	2.400,00
	Одобрение за систем, составен дел или самостојна техничка единица, за сите типови на одобрени возила (член 7 став (3))	3	2.400,00

	За промена или дополнување на одобрение на тип на возило, систем, составен дел или самостојна техничка единица (член 11)	1	800,00
	Заштитен формулар за типско одобрување	0,2	160,00
Правилник за единечно одобрување на возило	Одобрение за единечно возило од категориите L, M, N, O, T, R и S (член 5 став (1))	0,312	250,00
	Документ за техничките барања врз основа на кои е одобрено возилото (член 12 став (7))	3	2.400,00
	Заштитен формулар за единечно одобрување	0,2	160,00
Член 22 од Законот за возила	Потврда за отварање на постапка за идентификација	0,2	160,00
	Доказ со податоци од одобрен тип на возила	1	800,00
	Заверка на согласност за регистрација на возило	1	800,00
	Заштитен формулар за согласност за регистрација	0,2	160,00
Член 20 став (4) и (6) од Законот за возила	Доделување на WMI код и VIN структура за сериски произведени возила во Република Македонија	3,5	2.800,00
	Доделување на идентификациска ознака (број на шасија) на возилото и по потреба идентификациска ознака на моторот за уникатни возила произведени во Република Македонија	2,5	2.000,00
	Доделување на идентификациска ознака (број на шасија) на возилото и по потреба идентификациска ознака на моторот за возило во постапка на одобрување кое нема идентификациска ознака и истата не е позната	2,5	2.000,00
	Доделување на идентификациска ознака (број на шасија) за трактори и тракторски приколки	1,5	1.200,00
Дупликат на документи		6	4.800,00

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО,
ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО****1064.**

Врз основа на член 6 став (6) од Законот за нус производи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија“ број 113/07), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство донесе

П Р А В И Л Н И К

ЗА НАЧИНОТ НА СОБИРАЊЕ И НЕШТЕТНО ОТСТРАНУВАЊЕ НА НУС ПРОИЗВОДИТЕ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО И ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИТЕ УСЛОВИ КОИ ВО ПОГЛЕД НА ОБЈЕКТТОТ, ОПРЕМАТА И КАДАРОТ ТРЕБА ДА ГО ИСПОЛНУВААТ ПРАВНИТЕ ЛИЦА КОИ ВРШАТ СОБИРАЊЕ И НЕШТЕТНО ОТСТРАНУВАЊЕ НА НУС ПРОИЗВОДИТЕ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО КАКО И ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ШТО ТРЕБА ДА ГИ ИСПОЛНУВААТ ПРЕВОЗНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ПРЕВОЗ НА НУС ПРОИЗВОДИ ОД ЖИВОТИНСКО ПОТЕКЛО (*)

Член 1**Предмет**

Со овој правилник се пропишува начинот на собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло и техничко-технолошките услови кои во поглед на објектот, опремата и кадарот треба да го исполнуваат правните лица кои вршат собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло како и техничко-технолошките услови што треба да ги исполнуваат превозните средства за превоз на нус производи од животинско потекло.

Член 2**Начин на собирање и нештетно отстранување на Категорија 1 Материјали**

Категорија 1 Материјали се собираат и нештетно отстрануваат на следниот начин:

1) со горење (инценерација) како отпад во инсталации за горење одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство согласно член 14 од Законот за нус производи од животинско потекло, и тоа:

(а) директно, без претходна преработка, или

(б) доколку бара Агенцијата за храна и ветеринарство по преработката со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал;

2) со согорување (коинценерација) како отпад во инсталации за согорување одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство согласно член 14 од Законот за нус производи од животинско потекло и тоа:

(а) директно, без претходна преработка, или

(б) доколку бара надлежниот орган по преработката со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал;

(*) Со овој правилник се врши усогласување со Регулатива (ЕЗ) бр. 1069/2009 на Европскиот Парламент и на Советот од 21 октомври 2009 година во која се пропишани здравствените барања за нуспроизводи од животинско потекло и нивни деривати кои не се наменети за исхрана на луѓето и за укинување на Регулативата (ЕЗ) бр. 1774/2002, CELEX број 32009R1069 и со Регулативата на Комисијата (ЕУ) бр. 142/2011 од 25 февруари 2011 година за спроведување на Регулативата (ЕЗ) бр. 1069/2009 на Европскиот парламент и на Советот за утврдување на здравствените правила во однос на нуспроизводи од животинско потекло и нивни деривати кои не се наменети за исхрана на луѓето и спроведување на Директивата 97/78/ЕЗ на Советот во однос на одредени примероци и предмети кои се ослободени од контрола на ветеринарно инспекциско место на граничен премин според истата Директива, CELEX број 32011R0142.

3) со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал и негово закопување во одобрена од Агенцијата за храна и ветеринарство депонија согласно член 14 од Законот за нус производи од животинско потекло освен животни под сомнеж дека се инфицирани со трансмисивни спонгиозни енцефалопатии (во понатамошниот текст: ТСЕ) или во кои присуството на ТСЕ службено е потврдено и животни кои се убиваат во контекст на мерките за искоренување на ТСЕ;

4) со закопување во одобрена депонија на Категорија 1 материјали, добиени во текот на третманот на отпадните води;

5) со користење како гориво за согорување со или без претходна преработка и

6) со користење за производство на преработени производи и тоа:

- козметички производи;

- активни медицински помагала, кои може да се вградуваат;

- медицински помагала;

- ветеринарни медицински препарати;

- медицински препарати;

- преработени производи кои не се наменети за исхрана на фармските животни и не се за апликација на почва од која фармските животни се хранат и

- преработени производи наменети за исхрана на крзнени животни.

Член 3**Начин на собирање и нештетно отстранување на Категорија 2 Материјали**

(1) Категорија 2 Материјали се собираат и нештетно отстрануваат на следниот начин:

1) со горење (инценерација) како отпад во инсталации за горење одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство согласно член 14 од Законот за нус производи од животинско потекло, и тоа:

(а) директно, без претходна преработка, или

(б) доколку бара надлежниот орган по преработката со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал;

2) со согорување (коинценерација) како отпад во инсталации за горење одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство согласно член 3 од Законот за нус производи од животинско потекло:

(а) директно, без претходна преработка, или

(б) доколку бара надлежниот орган по преработката со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал;

3) со закопување во одобрена депонија по претходна преработка со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал;

4) со користење за производство на органски ѓубриво или подобрувачи на почва со претходна стерилизација под притисок и доколку е соодветно со постојано обележување на произлезениот материјал;

5) компостирање или трансформација во биогаз, и тоа:

(а) по претходна преработка со стерилизација под притисок и постојано обележување на произлезениот материјал, или

(б) по или без претходна преработка, во случај на: ѓубриво, дигестивен тракт со содржина, млеко и млечни производи, колострум, јајца и производи од јајца кои не преставуваат ризик за ширење на било која заразна болест;

6) со примена на почва без преработка, во случај на ѓубриво, содржина на дигестивен тракт а без дигестивниот тракт, млеко и производи од млеко кои не преставуваат ризик за ширење на било која заразна болест;

7) со силирање, компостирање или трансформирање во биогаз во случај на материјали кои потекнуваат од водни животни;

8) со користење како гориво за согорување со или без претходна преработка и

9) со користење за производство на преработени производи и тоа:

- козметички производи;
- активни медицински помагала, кои може да се вградуваат;
- медицински помагала;
- ветеринарни медицински препарати;
- медицински препарати;
- преработени производи кои не се наменети за исхрана на фармските животни и не се за апликација на почва од која фармските животни се хранат и
- преработени производи наменети за исхрана на крзнени животни.

Член 4

Начин на собирање и нештетно отстранување на Категорија 3 материјали

(1) Категорија 3 Материјали се собираат и нештетно отстрануваат на следниот начин:

1) со горење (инценерација) како отпад во инсталации за горење одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство согласно член 14 од Законот за нус производи од животинско потекло со или без претходна преработка;

2) со согорување (коинценерација) како отпад во инсталации за согорување одобрени од Агенцијата за храна и ветеринарство согласно член 3 од Законот за нус производи од животинско потекло со или без претходна преработка;

3) со закопување во одобрена депонија по претходна преработка;

4) со преработка, освен во случај кога Категорија 3 материјалите се промениле во текот на разградувањето или расипувањето во степен кој претставува ризик за јавното здравство и здравјето на животните, и се користат за:

- производство на храна наменета за исхрана на фармски животни, освен за храна наменета за исхрана на крзнени животни и освен во случај на кожа и поткожје, копита, пердуви, волна, рогови, влакна и крзно кои потекнуваат од мртви животни кои не покажувале знаци на болест која се пренесува преку производот на луѓето и животните, масни ткива кои потекнуваат од животни кои не покажуваат знаци на болести кои се пренесуваат преку материјалот на луѓето и животните и кои се заклани во кланица и се сметаат погодни за исхрана на луѓето или животните и поминале анте мортем преглед во согласност со Законот за безбедност на храната и кујнски отпад од интернационалниот транспорт;

- производство на храна наменета за исхрана на крзнени животни и која не е наменета за исхрана на фармски животни или за примена на почва од која се исхрануваат фармските животни;

- производство на храна за домашни миленици и
- производство на органски ѓубрива или подобрувачи на почва;

5) со преработка на сурова храна за домашни миленици;

6) со компостирање или трансформација во биогаз;

7) со силирање, компостирање или трансформирање во биогаз во случај на материјал кој потекнува од водни животни;

8) со користење како гориво за согорување со или без претходна преработка во случај на школки и ракови без меките ткива и месо;

9) со користење за производство на преработени производи и тоа:

- козметички производи;
- активни медицински помагала, кои може да се вградуваат;
- медицински помагала;
- ветеринарни медицински препарати;
- медицински препарати;
- преработени производи кои не се наменети за исхрана на фармските животни и не се за апликација на почва од која фармските животни се хранат и
- преработени производи наменети за исхрана на крзнени животни;

10) со стерилизација под притисок или со метод различен од стерилизација под притисок во однос на параметрите кој се аплицираат како што се времето, температурата, притисокот и големината на парчињата, компостирање или трансформирање во биогаз, во случај на кујнски отпад, освен од интернационалниот транспорт и

11) со примена на почва без претходна обработка, во случај на сурово млеко и колострум и нивните производи кои не претставуваат ризик за болест кој се пренесува преку производот на луѓето и животните.

Член 5

Собирање и превезување на нус производите од животинско потекло

(1) Нус производите од животинско потекло и преработените производи од нив се собираат, идентификуваат, превезуваат без непотребно одлагање за да се спречи ризик по јавното здравство и здравјето на животните.

(2) За време на превозот, пратките на нус производите од животинско потекло треба да бидат придружувани со комерцијален документ, и во случаи кога е утврдено со закон и со ветеринарно-здравствен сертификат. Овие документи треба да се чуваат и да бидат достапни за увид на барање на Агенцијата за храна и ветеринарство.

(3) По исклучок од став (2) на овој член може да се врши превоз на шталско ѓубре помеѓу две точки кои се наоѓаат на истата фарма или помеѓу фарми без комерцијален документ.

(4) Правните и физичките лица кои при вршење дејност создаваат нус производи од животинско потекло треба да имаат во функција постапки и системи за идентификација на:

1) други правни и физички лица на кои им се доставуваат нус производите од животинско потекло и изведените производи од нив и

2) правни и физички лица од кои истите се доставуваат.

(5) Комерцијалниот документ и ветеринарно-здравствениот сертификат треба да содржат податоци за потеклото, одредиштето, количината и кога е соодветно опис на нус производите од животинско потекло и преработените производи од нив.

(6) Собирањето, превозот и отстранувањето на кујнскиот отпад од Категорија 3 материјалите се врши согласно прописите за заштита на животната средина без да го загрози здравјето на луѓето и без да се нанесе штета на животната средина.

(7) За спроведување на одредбите овој член може да се донесат мерки во врска со следното:

1) каде се бара ветеринарно-здравствен сертификат, имајќи го во предвид нивото на ризик по јавното здравство и здравјето на животните, кој произлегува од одредени производи;

2) каде по пат на отстапување од член 5 став (2) на овој правилник имајќи го предвид ниското ниво на ризик по јавното здравство и здравјето на животните кој

произлегува од одредени нус производи од животинско потекло или производи добиени од нив, транспортот може да се случи без документи;

3) постојат услови за идентификација, вклучувајќи и обележување и оделување на различните категории на материјали во текот на транспортот и

4) постојат услови за спречување на ризици по јавното здравство и здравјето на животните кои произлегуваат во текот на собирањето и транспортот на нус производите од животинско потекло, вклучувајќи услови за безбеден транспорт на тие производи со контејнери, возила и амбалажа.

Член 6

Идентификација на нус производите од животинско потекло

(1) Правните и физичките лица кои при вршењето на дејноста создаваат нус производи од животинско потекло, ги преземаат следниве активности:

1) пратките со нус производи од животинско потекло и преработените производи за време на собирањето и транспортот да ги обележат и да ги чуваат одделно на начин да можат да се идентификуваат;

2) имаат во функција постапки и системи за идентификација на секоја категорија на материјали и производите изведени од нив и

3) пратките од нус производи од животинско потекло или преработени производи од нив ги испраќаат во пакувања, контејнери или возила, кои се јасно обележани за време на транспортот по целата површина на пакувањето, контејнерот или на дел од површината на пакувањето, контејнерот или возилото или се применува етикета или симбол како што следува:

(а) во случај на Категорија 1 Материјали се употребува црна боја;

(б) во случај на Категорија 2 Материјали, освен губриво и содржина на дигестивен тракт, се употребува жолта боја;

(в) во случај на Категорија 3 Материјали, се употребува мешавина на зелена со плава боја, за да се гарантира дека јасно се разликува од црната и жолтата боја и

(г) за увезените пратки, се применуваат точките (а), (б) и (в) од овој став.

(2) За време на транспортот и складирање, прикачената етикета на пакувањето, контејнерот или возилото треба:

1) јасно е назначена категоријата на нус производи од животинско потекло и преработените производи од нив и

2) да ги содржи видливо и читливо следните зборови:

(а) во случај на Категорија 3 Материјал, „не е наменето за исхрана на луѓето“;

(б) во случај на Категорија 2 Материјал, освен губриво и содржина на дигестивен тракт, и производи добиени од нив, „не е наменето за исхрана на животните“;

(в) кога Категорија 2 Материјал е наменет за исхрана на животни од зоолошка градина, циркуски животни, рептили и птици од дивината, крзнени животни, диви животни, кучиња од регистрирани одгледувачници, кучиња и мачки од прифатилишта и ларви и црви за риболовни мамки, на етикетата се наведува „за исхрана на (видот на животни)“ заедно со името на специфичните видови на животните за кои е наменет материјалот за исхрана;

(г) во случај на Категорија 1 Материјал и произведени производи од него и нивната намена е:

- депонирање, „само за депонирање“;

- производство на храна за домашни миленици, „само за производство на храна за домашни миленици“ и

- производство на преработени производи, и тоа козметички производи, активни медицински помагала за вградување, медицински помагала, ин витро дијагностички медицински помагала, ветеринарно-медицински производи и медицински производи, „само за производство на преработени производи. Не е за исхрана на луѓето или животните или за примена на почва“;

(д) во случај на млеко, производи на база на млеко, производи добиени од млеко, колострум и производи од колострум, „не се за исхрана на луѓето“;

(ф) во случај на желатин произведен од Категорија 3 Материјал, „желатинот е погоден за исхрана на животните“;

(е) во случај на колаген произведен од Категорија 3 материјал, „колагенот е погоден за исхрана на животните“;

(ж) во случај на суровини за производство на храна за домашни миленици, „само како храна за домашни миленици“;

(з) во случај на риба и производи добиени од риби наменети за исхрана на риби кои се третираат и пакуваат пред дистрибуцијата, се обележува јасно и читливо името и адресата на потеклото на преработувачкиот објект за производство на храна за животни и:

- во случај на рибино брашно од диви риби, ги содржи следниве зборови, „содржи рибино брашно од диви риби, може само да се користи за исхрана на сите видови фармски риби“ и

- во случај на рибино брашно од фармски риби, ги содржи зборовите „содржи рибино брашно од фармски риби само од (се наведува видот на рибата) видови, може да се користи за исхрана на фармски риби на други видови риби“;

(с) во случај на производи од крв од коњи кои не се наменети за исхрана, „крв и производи од крв од коњи. Не се за исхрана на луѓето и животните“;

(и) во случај на рогови производи од рогови, со исклучок на брашно од рогови, копита и производи од копита со исклучок на брашно од копита наменети за производство на органски губрива и збогатувачи на почвата, „не се за исхрана на луѓето и животните“;

(ј) во случај на органски губрива и збогатувачи на почвата, „органски губрива и збогатувачи на почвата / не за напасување на фармски животни или употреба на растенијата по 21 ден од примената“;

(к) во случај на материјал од собирањето центри кој се користи за исхрана на животни од зоолошките градини, крзнени животни, кучиња од регистрирани одгледувачници, кучиња и мачки од прифатилишта и ларви и црви за риболовни мамки, се наведува името и адресата на собирањето центар и се наведува „не е за исхрана на луѓето“;

(л) во случај на губриво и содржина од дигестивен тракт, „губриво“;

(љ) во случај на интермедијарни производи надворешното пакување ги содржи зборовите „само за медицински производи / ветеринарни медицински производи / медицински помагала/ активна медицински помагала за вградување/ ин витро дијагностички медицински помагала / лабораториски реагенси“;

(м) во случај на истражувачки и дијагностички примероци, ги содржи зборовите „за истражувачки и дијагностички цели“, вметнати во текстот на етикетата утврдена во став 1) од овој член;

(н) во случај на трговски примероци, зборовите „трговски примероци кои не се наменети за исхрана на човекот“, вметнати во текстот на етикетата утврдена во став 1) од овој член и

(њ) во случај на предмети за изложби, зборовите „трговски примероци кои не се наменети за исхрана на луѓето“, вметнати во текстот на етикетата утврдена во став 1) од овој член.

(3) Одредбата од став (2), точка s) од овој член не се применува за следните губрива и збогатувачи на почва:

(а) во спакувани пакети за продажба кои не тежат повеќе од 50 килограми наменети за употреба од страна на крајниот потрошувач и

(б) во големи пакувања, кои не тежат повеќе од 1000 кг., под услов да:

- производителот е овластен од надлежниот орган на земјата на потекло доколку производот се применува на почва и

- на пакувањето е наведено дека производот не е наменет за примена на почва на кое имаат пристап фармските животни.

(4) Одредбите од ставовите 1, 2 и 3 од овој член не се применуваат на:

(а) млеко, производи врз база на млеко и производи добиени од млеко од страна на операторите на преработувачките објекти за преработка на млеко, кои се одобрени од страна на Агенцијата за храна и ветеринарство доколку ги добиваат од клиенти на кои претходно им ги испорачале и

(б) губриво кое се превезува помеѓу две точки кои се наоѓаат на иста фарма или помеѓу фарми.

Член 7

Возила и контејнери

(1) Нус производите од животинско потекло и преработените производи од нив се собираат и транспортираат во запечатени нови пакувања, или покриени контејнери или возила отпорни на истекување.

(2) Возилата и контејнерите кои се употребуваат повеќекратно, како и сите делови од опремата или помагала за повеќекратна употреба, а кои доаѓаат во контакт со нус производите од животинско потекло или преработените производи од нив, треба да се:

(а) чистат перат и дезинфицираат по секоја употреба, до степен кој е потребен за да се избегне вкрстена контаминација;

(б) одржуваат во чиста состојба и

(в) очистат и исушат пред употреба.

(3) Контејнерите за повеќекратна употреба треба да се наменети и да се користат само за превоз на одредени нус производи од животинско потекло и преработени производи од нив, во степен кој е неопходен за да се избегне вкрстена контаминацијата.

(4) Контејнерите за повеќекратна употреба може да се користат со претходно овластување од официјалниот ветеринар за:

(а) превоз на различни нус производи од животинско потекло и преработени производи од нив, под услов тие да се исчистат и дезинфицираат помеѓу различната употреба, на начин со кој се спречува вкрстената контаминација и

(б) за превоз на производи наменети за исхрана на луѓето по ревозот на нус производи од животинско потекло и преработени производи од нив од Категорија 3 материјали и тоа производи од животинско потекло и производи кои во својот состав содржат производи од животинско потекло, кои повеќе не се наменети за исхрана на луѓето од комерцијални причини, проблеми во производството и дефекти на амбалажата или други дефекти кои не се ризик за јавното здравство и здравјето на животните по нивното користење, под услови со кои се спречува вкрстена контаминација.

(5) Материјалите за пакување треба да се согорат или нештетно отстранат на соодветен начин согласно инструкциите од официјалниот ветеринар.

(6) Превозот на нус производите од животинско потекло наменети за суровини за производство на храна за животни и на сурова храна за домашни миленици треба да се врши при соодветна температура, во случај на нус производи од животинско потекло од месо и производи од месо кои се наменети за цели различни од исхрана на луѓето се превезуваат на максимум 7 °C освен доколку се користат за исхрана на животните.

(7) Непреработените Категорија 3 материјали наменети за суровина за производство на храна за животни и на храна за домашни миленици треба да се складираат и превезуваат разладени, замрзнати или силажирани, освен ако:

(а) се преработуваат во рок од 24 часа по собирањето или по завршувањето на складирањето во разладена или замрзната форма, доколку понатамошниот транспорт се извршува во превозни средства во кои се одржува температурата како температурата на која се складираат и

(б) во случај на млеко, производи на база на млеко и производи добиени од млеко кои не се подложни на стерилизација, УХТ, ХТСТ или комбиниран ХТСТ се превезуваат разладени и во изолирани контејнери поради карактеристиките на материјалот и доколку ризиците не можат да се намалат со други мерки.

(8) Изработката на возилата наменети за превоз под температурен режим треба да го гарантираат одржувањето на соодветната температура во текот на превозот и можноста истата да се следи.

Член 8

Исклучоци при собирање и превоз на Категорија 3 материјали

(1) За собирањето и превозот на Категорија 3 материјали кои се состојат од млеко, производи врз база на млеко и производи добиени од млеко од страна на одобрените или регистрирани оператори на преработувачките објекти за преработка на млеко не се применуваат одредбите од член 7 ставови (1), (2), (3), (4) и (5) на овој правилник доколку ги добиваат од клиенти на кои претходно им ги испорачале.

(2) За собирање и транспорт на губриво помеѓу две точки кои се наоѓаат на иста фарма или помеѓу фарми не се применуваат одредбите од член 7 ставови (1), (2), (3), (4) и (5) на овој правилник доколку операторот гарантира спречување на ризици за јавното здравство и здравјето на животните.

Член 9

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за начинот на собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло и техничко-технолошките услови кои во поглед на објектот, опремата и кадарот треба да го исполнуваат правните лица кои вршат собирање и нештетно отстранување на нус производите од животинско потекло како и техничко-технолошките услови што треба да ги исполнуваат превозните средства за превоз на нус производи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/09).

Член 10

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.02-1134/1
10 февруари 2014 година
Скопје

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

1065.

Врз основа на член 69 алинеја 2 од Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 81/08, 20/09, 57/10, 17/11, 148/11 и 69/13), министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, донесе

НАРЕДБА

ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНИОТ СТАНДАРД ЗА АНАЛИЗА НА РИЗИК НА КАРАНТИНСКИ ШТЕТНИ ОРГАНИЗМИ, КАКО И АНАЛИЗА НА РИЗИК НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ЖИВИТЕ МОДИФИЦИРАНИ ОРГАНИЗМИ БР. 11

Член 1

Со оваа наредба се пропишува начинот на спроведување на меѓународниот стандард за анализа на ризик на карантински штетни организми, како и анализа на ризик на животната средина и живите модифицирани организми бр. 11.

Член 2

Во постапката за спроведување на анализата на ризик на карантински штетни организми, како и анализа на ризик на животната средина и живите модифицирани организми, може да се примени меѓународниот стандард бр. 11 кој е даден во Прилог и е составен дел на оваа наредба.

Член 3

Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 17-28/2
5 февруари 2014 година
Скопје

Министер за земјоделство,
шумарство и водостопанство,
Љупчо Димовски, с.р.

Прилог

АНАЛИЗА НА РИЗИК НА КАРАНТИНСКИ ШТЕТНИ ОРГАНИЗМИ, КАКО И АНАЛИЗА НА РИЗИК НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА И ЖИВИТЕ МОДИФИЦИРАНИ ОРГАНИЗМИ

Фитосанитарна мерка бр. 11
(2004)

ПРИЛОЗИ

Прилог 1: „S1“ Забелешки за надлежностите на IPPC во однос на ризици за животната средина.

Прилог 2: „S2“ Забелешки на ингеренциите кај IPPC за анализа на ризик од штетни организми кај живите модифицирани организми

Прилог 3: „S2“ Определување на потенцијалот на даден жив модифициран организам да стане штетен организам

ОДОБРЕНО

Овој стандард беше усвоен на третата седница на Комисијата за фитосанитарни мерки во април 2001 година. Во април 2003 година на петтата седница на Комисијата за фитосанитарни мерки беше усвоен додатокот на ISPM бр. 11, кој се однесува за анализа на ризик на животната средина и истиот беше додаден во стандардот. Како резултат на ова е донесена ревидираната верзија на стандардот (Анализа на ризик на карантински штетни организми, како и анализа на ризик на животната средина). Во април 2004 година на шестата седница на Комисијата за фитосанитарни мерки беше усвоен уште еден додаток кој се однесува на анализа на

ризик на живите модифицирани организми и истиот е вметнат во ревидирираниот стандард ISPM бр. 11. Како резултат на ова е добиена конечната верзија на ISPM бр. 11 во 2004 година. Дополнителниот текст кој се однесува на ризик на животната средина е означен со „S1“, додека дополнителниот текст кој се однесува на живите модифицирани организми (во понатамошниот текст: LMOs) е означен со „S2“.

Комисијата за фитосанитарни мерки ја охрабрува соработката и поддршката на Секретаријатот на Конвенцијата за биолошка разновидност, како и учеството на соодветните експерти на Конвенцијата, при припрема на додатоци за ISPM бр. 11.

ВОВЕД**ПРЕДМЕТ**

Стандардот ги пропишува насоките за спроведување на анализа на ризик на штетни организми (во понатамошниот текст: PRA), а воедно дава можност да се утврди дали истите се карантински штетни организми. Тој ги пропишува интегрираните процеси што треба да се користат при процена на ризик, како и избор на опциите за управување со ризик.

„S1“ Ги опфаќа деталите кои се однесуваат на анализа на ризик на растителни штетни организми за животната средина и биолошката разновидност, како и оние ризици кои влијаат на некултивираните растенија, дивата флора, живеалиштата и екосистемите присутни во подрачјето на PRA. Одредени појаснувања за надлежностите на IPPC во однос на ризикот врз животната средина се дадени во Прилог 1 на овој стандард.

„S2“ Ги опфаќа насоките за процена на потенцијалните фитосанитарни ризици кај растенијата и растителните производи кои ги причинуваат LMOs. Овие насоки не го менуваат обемот на ISPM бр. 11, туку ги појаснуваат прашањата поврзани со PRA кај LMOs. Одредени појаснувања за надлежностите на IPPC, во однос на PRA за LMOs се дадени во Прилог 2 на овој стандард.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

„S2“ Конвенција за биолошка разновидност, 1992 година, Монреал, КБР.

„S2“ Картагенскиот протокол за биосигурност кон Конвенцијата за биолошка разновидност, 2000 година, Монреал, КБР.

Меѓународна конвенција за заштита на растенијата, 1997 година, IPPC, ФАО, Рим.

Фитосанитарни принципи за заштита на растенијата и примена на фитосанитарните мерки во меѓународната трговија, 1993 година, ISPM бр. 1, IPPC, ФАО, Рим (објавена во 1995 година, а ревидирана во 2006 година како ISPM бр. 1 од 2006 година).

Рамка за анализа на ризик од штетни организми, 1995 година, ISPM бр. 2, IPPC, ФАО, Рим (објавена во 1996 година, а ревидирана во 2007 година како ISPM бр. 2 од 2007 година).

„S2“ Насоки при извоз, транспорт, увоз и ослободување на агенсии за биолошка контрола и останати корисни организми, 1995 година, ISPM бр. 3, IPPC, ФАО, Рим (објавена во 1996 година, а ревидирана во 2005 година како ISPM бр. 3 од 2005 година).

Услови за утврдување на подрачја слободни од растителни штетни организми, ISPM бр. 4, IPPC, ФАО, Рим (објавена во 1996 година).

Поимник на фитосанитарни термини, ISPM бр. 5, IPPC, ФАО, Рим.

„S2“ Упатства за толкување и примена на концептот на службена контрола за регулирани штетни организми, ISPM бр. 5 Прилог 1, 2001 година, IPPC, ФАО, Рим.

„S2“ Упатства за разбирање на потенцијалната економска важност и сродни термини, како и упатување на факторите на животна средина, 2003 година, ISPM бр. 5 Прилог 2, IPPC, ФАО, Рим.

Упатства за општ надзор, 1997 година, ISPM бр. 6, IPPC, ФАО, Рим.

Систем за сертификација на извоз, 1997 година, ISPM бр. 7, IPPC, ФАО, Рим.

Утврдување на статусот на штетни организми во подрачјето, 1998 година, ISPM бр. 8, IPPC, ФАО, Рим.

Услови за утврдување на места на производство и производни центри слободни од штетни организми, 1999 година, ISPM бр. 10, IPPC, ФАО, Рим.

„S2“ Насоки за фитосанитарни сертификати, 2001 година, ISPM бр. 12, IPPC, ФАО, Рим.

Спогодба за примена на санитарни и фитосанитарни мерки, 1994 година, Женева, Светска трговска организација.

„S2“ Поимник за биотехнологија на храна и земјоделство (ФАО Трудови за истражување и технологии, автори: Zaid, A., Hughes, H.G., Porceddu, E. & Nicholas, F.), 2001 година, ФАО, Рим.

ДЕФИНИЦИИ

Дефинициите на фитосанитарни термини кои се употребени во овој стандард можат да се најдат во меѓународниот стандард ISPM бр. 5 (Поимник на фитосанитарни термини).

ПРЕГЛЕД НА УСЛОВИ

PRA во одредено подрачје се спроведува со цел да се утврдат: штетните организми и/или патеките на можна карантинска појава и врз основа на тоа да се процени ризикот на дадени загрозуени подрачја, а воедно да се утврдат и можностите за управување со ризик. PRA за карантински штетни организми е процес, кој е дефиниран во три фази:

Фаза 1 (започнување на процесот) подразбира утврдување на штетните организми и патеките на карантинска појава, при што треба да се земе во предвид анализа на ризик за дадено PRA подрачје.

Фаза 2 (процена на ризик) започнува со категоризација на индивидуалните штетни организми за да се процени дали се исполнети критериумите на карантински штетни организми. Процената на ризик продолжува со проценка на веројатноста од внесување на штетни организми, нивно населување и ширење, како и предвидените можни економски штети (вклучувајќи ги и штетите врз животната средина – „S1“).

Фаза 3 (управување со ризик) подразбира да се определи можностите за управување со ризик со цел да се намалат ризиците утврдени во фаза 2. Можностите се проценуваат во однос на ефикасност, изводливост и влијанија, како би се определиле најсоодветните.

PRA ЗА КАРАНТИНСКИ ШТЕТНИ ОРГАНИЗМИ

1. Фаза 1: Започнување

Фаза 1 (започнување на процесот) подразбира определување на штетен/и организам/и и патеки кои се од карантински интерес, а истите треба да се земат во предвид за анализа на ризик за даденото подрачје на PRA.

„S2“ Определени живи модифицирани организми (LMOs) може да претставуваат фитосанитарен ризик и ја оправдуваат PRA. Други LMOs не претставуваат фитосанитарен ризик, различен е од оној кој е причинет од организми кои не се LMOs, па затоа истите не ја оправдуваат целосната PRA. Според тоа, целта на фазата „започнување“ за LMOs е да се определат оние LMOs кои имаат карактеристики на потенцијални штетни организми, кои треба понатаму дополнително да се проценат, како и оние за кои нема потреба од понатамошна проценка, во согласност со ISPM бр. 11.

„S2“ LMOs се организми кои се модифицирани со користење на техники на модерната биотехнологија за да изразат едно или повеќе нови или пак изменети својства. Во повеќето случаи родителскиот организам не се смета како штетен организам кај растенијата, но ќе треба да се направи проценка за да се утврди дали генетската модификација (односно генот, новата генетска секвенца со која се регулираат други гени или генетскиот производ) резултира со нова особина или карактеристика што може да претставува ризик како штетен организам кај растенијата.

„S2“ Причина за ризик на штетни организми од LMOs кај растенијата може да биде од:

- организам/и со вметнат ген/и (LMOs);
- комбинација на генетски материјал (гени од организми кои се штетни за растенијата како што се вирусите) или
- последиците на генетскиот материјал кој се пројавува во друг организам.

1.1. Места на започнување

Процесот на PRA може да започне како резултат на:

- идентификација на патеките кои претставуваат потенцијална опасност од штетни организми;
- идентификација на штетните организми кај кои може да следи примената на фитосанитарни мерки и
- преглед или ревизија на фитосанитарните политики и приоритети.

„S1“ Местата на започнување се однесува на „штетни организми“. IPPC ги дефинира штетните организми како „одреден вид, сој или биотип на растение, животното или патоген агенс, кои е штетен за растенијата или растителните производи“. За места на започнување, кога растенијата се нападнати од штетни организми, оваа дефиниција се однесува на заразениите растенија. Оваа дефиниција се однесува за штетни организми кои директно влијаат на растенијата. Покрај тоа и многубројните организми кои индиректно влијаат врз растенијата се опфатени со оваа дефиниција (алги/инвазивни растенија). Фактот дека се штетни за растенијата се заснова на податоците добиени од подрачјата каде што тие се појавуваат. Кај организмите кои индиректно влијаат на растенијата треба да се направи проценка врз основа на достапните релевантни податоци, со користење на јасно документиран, доследно применет и транспарентен систем, без разлика дали тие се потенцијално штетни во подрачјето на PRA. Ова е посебно важно за растителните видови или сорти кои се увезуваат за садење.

„S2“ Националната организација за заштита на растенијата (во понатамошниот текст: NPPO) може да побара проценка на фитосанитарен ризик на следните видови LMOs:

- а). растенија за употреба:
 - како земјоделски насади, за исхрана, добиточна храна, украсни растенија или одгледувани шуми;
 - во биосанација (како организам кој чисти од контаминација);
 - за индустриски цели (производството на ензими или биостимулатори) и
 - како терапевтски агенсии (фармацевтско производство).
- б). модифицирани агенсии за биолошка контрола, за да се подобрат нивните својства;
- в). модифицирани штетни организми, за да се променат нивните патогени својства, како би станале употребливи за биолошка контрола (Насоки при извоз, транспорт, увоз и ослободување на агенсии за биолошка контрола и останати корисни организми, ISPM бр. 3) и

г). генетски модифицирани организми со подобрени својства и употребливи како биоѓубрива или други подобрувачи на почвата, за биосанација или други индустриски намени.

„S2“ За да биде категоризиран како штетен организам, даден LMO треба да биде штетен или потенцијално штетен за растенијата или растителните производи во согласност со условите во подрачјето на PRA. Штетата се јавува во форма на директни последици врз растенијата или растителните производи, или преку индиректни последици. За процесот на одредувањето дали LMO има потенцијал да стане штетен организам, се однесува Прилог 3 „ Утврдување на потенцијалот на еден LMO да стане штетен организам“.

1.1.1. PRA започната преку утврдување на патеката

Потребата за нова или ревидирана PRA кај дадена патека може да започне во следните ситуации:

- започната е меѓународна трговија со стока која претходно не била увезувана во земјата (растенија или растителни производи, вклучително и генетски модифицираните растенија) или стоки од нова област или нова земја на потекло;
- нови растителни видови се увезуваат поради селекција или научно-истражувачки цели и
- увоз на стоки, преку друга од утврдената патека на земјоделски производи и стоки (природно ширење, материјал за пакување, пошта, отпад, патнички багаж и сл.).

Треба да се изработи листа на штетни организми за кои постои сомневање дека се поврзани со патеката (како оние што се пренесуваат преку стока) а истата да е потврдена од службени извори, база на податоци на научна или слична литература или пак од стручни мислења. При тоа приоритет имаат експертските процени за штетните организми, односно на видовите на штетни организми и нивното ширење. Доколку организмите немаат потенцијал да бидат карантински штетни организми, тогаш PRA треба да прекине со утврдувањето на патеките.

„ S2“ Под изразот „ генетски модифицирани растенија“ се подразбираат растенија добиени со користење на модерна биотехнологија.

1.1.2. PRA започната преку идентификација на штетните организми

Предуслов за нова или подобрена PRA за поедини штетни организми има во ситуации кога:

- е утврдена појава или населување на нови штетни организми во подрачјето на PRA;
- при следење на увезените производи се појавува нов штетен организам;
- утврден нов ризик од нови штетни организми при научни истражувања;
- одреден штетен организам е внесен во дадено подрачје;
- штетните организми причинуваат поголема штета од онаа во подрачјето од каде што потекнуваат;
- некој штетен организам е постојано присутен;
- побаран е увоз на одреден организам;
- утврдено е дека даден организам е вектор на други штетни организми и
- некој организам е генетски изменет, а при тоа е утврдено дека има потенцијал како штетен организам врз растенијата.

„ S2“ Под изразот „ генетски модифицирани растенија“ се подразбираат растенија добиени со користење на модерна биотехнологија.

1.1.3. PRA започната со преглед или ревизија на легислативата

Потреба за нови или ревидирани PRA се јавуваат во ситуации кога:

- донесена е национална одлука за преглед на фитосанитарните регулативи, условите или постапките;
- постои поднесен предлог за разгледување од страна на друга земја или од меѓународна организација (EPPO, ФАО);
- нов вид на третман или недостаток на постојниот систем за третирање, примена на нови постапки или нови податоци кои влијаат врз претходната одлука;
- се јавуваат спорни моменти во примената на фитосанитарните мерки и
- се менуваат политичките граници на некоја земја, а постоечкиот фитосанитарен систем не соодветствува на новонастанатата ситуација.

1.2. Утврдување на PRA во подрачја

Подрачјето на PRA треба да се дефинира што е можно попрецизно со цел да се обезбедат податоците кои се потребни за истото.

1.3. Податоци

Собирањето на податоци е суштински елемент во сите фази на PRA. Со започнување на процесот, определен со фаза 1, битно е да се утврди идентитетот на штетниот организам/и, патеките и влезот во растенијата домаќини, производи и сл. Други податоци се собираат кога е потребно да се донесат нови одлуки за продолжување на PRA.

Податоците за PRA може да потекнуваат од различни извори. Обезбедување на службените податоци за статусот на штетните организми е обврска на IPPC, член VIII.1(c), појаснето од страна на службените контакт лица (член VIII.2).

„ S1“ За ризик на животната средина, разновидноста на изворите за податоци е пообемна, одколку користените податоци од Националните организации за заштита на растенијата. Треба да се располага со подетални податоци. Овие извори треба да ја содржат процената на влијанието врз животната средина, но таквите процени обично ја немаат истата цел како PRA и не може да ја заменат.

„ S2“ За LMOs потребните податоци за целосна анализа на ризикот содржат:

- име, идентитет и таксономска припадност на LMO (вклучувајќи ги сите релевантни утврдени кодови) и мерки за управување со ризикот кои се применуваат на LMO во земјата извозник;
- таксономска припадност, заедничко име, место на потекло или стекнување и карактеристики на организмот донатор;
- опис на нуклеинската киселина или модифицираната нуклеинска киселина (вклучувајќи ја генетската структура) и пројавените генотипски и фенотипски карактеристики на LMO;
- детали за процесот на трансформација;
- соодветна детекција и методите на идентификација, нивната точност, чувствителност и доверливост;
- планирана употреба со нивно задржување и
- количина или обем на LMOs кои треба да се увезат.

„ S2“ Податоците за статусот на штетните организми е обврска на IPPC, член VIII.1(c), а обезбедени се од контакт лицата, член VIII.2. Секоја земја е обврзана да обезбеди податоци за LMOs, во согласност со меѓународните спогодби, како што е Картагенски протокол за биосигурност од Конвенцијата за биолошка разновидност (2000 година, Картагенски протокол). Картаген-

скиот протокол од Клириншката кука за биосигурност ги обезбедува потребните податоци. Податоците за LMOs може да бидат чувствителни од комерцијален аспект и да условуваат обврски во однос на нивно ослободување и постапување, а при тоа треба да се применливи и да се почитуваат.

1.3.1. Претходна PRA

Потребно е да се направи проверка дали патеките, штетните организми или законската рамка веќе биле предмет на процесот PRA на национално или на меѓународно ниво. Доколку PRA постои, треба да се провери нејзината веродостојност, бидејќи околностите и податоците може да се изменети. Треба да се испита можноста за користење на PRA од слична патека или штетен организам, со што целосно или делумно може да се замени потребата од нова PRA.

1.4. Крај на фазата започнување

На крајот од Фаза 1 се определува моментот на започнувањето, штетните организми, нивните патеки и подрачјето на PRA. Потребните податоци биле собрани, а штетните организми биле потврдени како потенцијални кандидати за примена на фитосанитарни мерки, поединечно или заедно со патеката.

„S2“ На крајот на Фаза 1 NPPO треба да одлучи дали одреден LMO е:

- потенцијално штетен организам и треба понатаму да се проценува во Фаза 2 или
- потенцијално не е штетен организам и нема потреба од понатамошна анализа, согласно ISPM бр. 11 (потребно е да се погледне наредниот став).

„S2“ PRA во согласност со IPPC е единствена релација за проценка и управување со фитосанитарен ризик. Покрај штетните организми или патеките кои биле проценети од NPPO, LMOs може да претставуваат ризик што не е опфатен со IPPC. За LMOs, PRA може да биде само дел од целокупната потребна анализа на ризик. Во некои земји може да се бара проценка на ризик за здравјето на луѓето, животните или за животната средина надвор од ингеренциите на IPPC. Кога NPPO открива потенцијал за ризик што нема фитосанитарен карактер, соодветно треба да ги извести надлежните органи.

2. Фаза 2: Проценка на ризик од штетни организми

Процесот на проценка на ризик од штетни организми се состои од три меѓусебно поврзани фази:

- категоризација на штетните организми;
- проценка на можностите за нивно внесување и ширење и
- проценка на потенцијалните економски последици (вклучувајќи ги и влијанијата врз животната средина).

Во повеќето случаи, овие фази се применуваат последователно во PRA, но нивниот редослед не е од суштинско значење. Проценка на ризик на штетните организми треба да биде технички оправдан и да е во согласност со околностите. Овој стандард овозможува одделни PRA да бидат оценети соодветно по принципите на нужност, минимално влијание, транспарентност, еднаквост, анализа на ризик, управување со ризик и недискриминација, утврдени во ISPM бр. 1 (Фитосанитарни принципи за заштита на растенијата и примена на фитосанитарни мерки во меѓународната трговија од 1993 год.).

„S2“ За LMOs во сите фази на PRA се смета дека истите претставуваат штетен организам, односно LMO се однесува како LMOs кои се потенцијално карантин-

ски штетни организми со нови или изменети својства или својства кои произлегуваат од генетската модификација. Проценка на ризик треба да се спроведува за секој случај посебно. За LMOs кои имаат својства кои не се поврзани со генетска модификација, треба да се врши проценка со користење по вообичаени процедури.

2.1. Категоризација на штетни организми

На почетокот може да не биде јасно за кои штетни организми утврдени во Фаза 1 е потребно да се направи PRA. Во процесот на категоризација се испитува за секој штетен организам дали се запазени критериумите од дефиницијата за карантински штетен организам.

При проценка на патеката поврзана со дадена стока, можно е да се потребни бројни поединечни PRA за различни штетни организми кои се потенцијално поврзани со патеката. Можноста за елиминација на организам или организми од нивно понатамошно испитување, пред да се направи деталното испитување, е значајна карактеристика на процесот на категоризација.

Предност при категоризација на штетни организми е тоа што таа може да се направи со релативно малку податоци, меѓутоа истите треба да бидат доволни за нејзино соодветно спроведување.

2.1.1. Елементи на категоризација

Категоризацијата на еден штетен организам како карантински штетен организам содржи:

- идентитет на штетниот организам;
- присуство или отсуство на ризик врз животната средина и LMOs во подрачјето на PRA;
- регулаторен статус;
- потенцијал за населување и ширење во подрачјето на PRA и
- потенцијал за причинување на економски последици (вклучувајќи ги и последиците врз животна средина) во подрачјето на PRA.

2.1.1.1. Идентитет на штетниот организам

Идентитетот на штетниот организам треба да биде јасно дефиниран, за да се осигури дека процената се извршува за даден организам, а при тоа биолошките и другите податоци кои се користат за проценка се значајни за организмот. Доколку ова не е можно, бидејќи причинителот на посебните симптоми се уште не е целосно идентификуван, тогаш треба да се докаже дека тој предизвикува постојани симптоми и дека е пренослив.

Вид претставува таксономска единица на штетниот организам. Користењето на повисоко или пониско таксономско ниво треба да биде научно поткрепено и објаснето. Во случај на користење на пониски нивоа од видот, потребни се податоци кои укажуваат дека факторите (разлики во вирулентност, спектар на домаќини или вектори) се доволно значајни за да влијаат на фитосанитарниот статус.

Кога некој вектор е вклучен, истиот треба да се смета за штетен организам до степен до кој е поврзан со обичниот организам а е неопходен за пренесување на истиот.

„S2“ Кога се работи за LMOs, идентификацијата бара податоци за карактеристиките на примателот односно родителскиот организам, организмот донатор, генетската структура, генот или трансген-векторот и природата на генетската модификација. Потребите од податоци се наведени во делот 1.3.

2.1.1.2. Присуство или отсуство во подрачјето на PRA

Штетниот организам треба да биде отсутен на цело-то подрачје или на одреден дел од подрачјето на PRA.

„S2“ Во случаите на LMOs фитосанитарната насоченост се однесува само на поедини LMO.

2.1.1.3. Регулаторен статус

Ако некој штетен организам е присутен, но не е широко распространет во подрачјето на PRA, тој треба да биде под службена контрола или да се очекува да биде под службена контрола во блиска иднина.

„S1“ Службената контрола над штетни организми кои претставуваат ризик за животната средина, треба да вклучи и други организации покрај Националната организација за заштита на растенијата. Поради тоа треба да се користи ISPM бр. 5 Додаток 1 „Упатства за толкување и примена на концептот на службена контрола за регулирани штетни организми“, особено оддел 5.7.

„S2“ Кога се работи за LMOs, службената контрола се однесува на фитосанитарните мерки кои треба да се применуваат поради природата на LMO. Притоа треба да се утврди кои мерки ќе се применат на родителскиот организам, организмот-донатор, трансген- векторот или ген-векторот.

2.1.1.4. Потенцијал за населување и ширење во подрачјето на PRA

Потребно е да има достапни податоци кои ќе укажат на тоа дека штетниот организам има потенцијал да се насели или рашири во подрачјето на PRA. Подрачјето на PRA треба да има поволни еколошки/климатски или контролирани услови кои се соодветни за населување и ширење на штетниот организам. Во одредени случаи видот на домаќини (сродните организми), можните домаќини и вектори треба да бидат присутни во подрачјето на PRA.

„S2“ За LMOs треба да се имаат во предвид:

- промената на особините за прилагодување кои произлегуваат од генетската модификација, а кои може да го зголемат потенцијалот за населување и ширење;
- промената или протокот на гени може да резултира со населување и ширење на штетни организми или со појава на нови штетни организми и
- генотипската и фенотипската нестабилност кои предизвикуваат населување и ширење на организми со нови штетни особини, како што е случајот на загуба на гени за стерилност создадени да спречат вкрстување.

„S2“ За подетални упатства за проценка на овие особини, видете во Додаток 3.

2.1.1.5. Потенцијал за економски последици во подрачјето на PRA

Треба да има јасни показатели дека постои веројатност штетниот организам да има одредено економско влијание (како што е влијанието врз животната средина) во подрачјето на PRA.

„S1“ Одреденото економско влијание е пропишано во Меѓународниот стандард ISPM бр. 5 Додаток 2 „Упатства за разбирање на потенцијалната економска важност и сродни термини, вклучувајќи ги и факторите на животната средина“.

„S2“ Кога се работи за LMOs при економското влијание (како што е влијанието врз животната средина) треба да се земе во предвид природата на штетниот организам (штета врз растенијата и растителните производи) од LMO.

2.1.2. Заклучок при категоризација на штетните организми

Кога е утврдено дека штетниот организам има потенцијал да биде карантински штетен организам, процесот на PRA треба да продолжи. Доколку штетниот организам не ги исполнува сите критериуми за карантински штетен организам, процесот на PRA за истиот треба да се стопира. При недостиг на доволно податоци, недоразбирањата треба да се разјаснат, а процесот на PRA треба да продолжи.

2.2. Проценка на веројатноста за внесување и ширење

Внесувањето на штетен организам подразбира негово навлегување и населување. Проценка на можноста за навлегување опфаќа анализа на сите патеки со кои штетниот организам може да биде поврзан од неговото потекло до неговото населување во подрачјето на PRA. Можноста за навлегување на штетен организам по дадена патека (преку увезен производ) е причина за отпочнување на PRA, а при тоа треба да се утврдат и останатите можни патеки.

При анализи на ризик за одреден штетен организам, а при кои не е земена во предвид одредена стока или патека, потребно е да се разгледаат сите потенцијални можни патеки.

Процената на веројатноста за ширење е заснована врз биолошкиот потенцијал на штетните организми за нивно навлегување и населување.

„S1“ Во однос на растението кое се смета како штетен организам со индиректно влијание, треба да се земат во предвид домаќините или нивниот опсег, со цел да се утврди местото на нивно живеалиште¹ (место каде растението се развива) во подрачјето на PRA.

„S1“ Планирано живеалиште е место кое е наменето за одгледување на растенија, додека непланирано живеалиште е место каде случајно може да се сретнат растенија.

„S1“ При увоз на растенија можностите за влез, населување и ширење секогаш треба да бидат разгледувани.

„S1“ Растенијата за садење кои се увезуваат, по нивниот влез ќе бидат одгледувани во планирани живеалишта и тоа во одржлив број за неопределен временски период. Имајќи го ова во предвид, одделот 2.2.1. не се однесува за „влез“. Тргувајќи од можноста производството да се рашири од планирани во непланирани живеалишта, тогаш во подрачјето на PRA треба да бидат опфатени и овие живеалишта. Според тоа, одделот 2.2.3. треба да се земе во предвид пред одделот 2.2.2. Непланираните живеалишта може да се појават во близина на планирани во подрачјето на PRA.

„S1“ Увезените растенија кои не се наменети за садење може да бидат користени за различни цели (храна за птици, сточна храна или преработка). Ризик се јавува, бидејќи постои можност растенијата да се пренаменат за други цели и да се појават во непланирани живеалишта.

„S2“ Проценка на веројатноста од внесување на LMO опфаќа анализа на намерните и случајните патеки на внесување како и нивната планирана намена.

2.2.1. Веројатност за влез на штетен организам

Веројатноста за влез на штетен организам зависи од патеките од земјата-извозник до крајната дестинација, како и од зачестеноста и бројноста на штетните орга-

¹ Во случаите кога некои организми имаат индиректно влијание врз растенијата преку влијание на други организми, термините домаќин/живеалиште ги опфаќа и тие други организми.

низми поврзани со нив. Поголем број на патеки претставува поголема веројатност за влез на штетни организми во подрачјето на PRA.

Патеките преку кои штетните организми можат да влезат во нови подрачја, а се документирани, треба да се евидентираат. Потенцијалните патеки треба да се проценат, иако во моментот не постојат. Податоците при следењето на штетните организми треба да ја потврдат поврзаноста на штетните организми со патеката и истите да се чуваат при транспортот или складирањето.

„S1“ При увоз на растенија истите ќе се внесуваат без да се врши проценка на веројатноста. Затоа и овој оддел не се применува. Овој оддел се однесува на штетни организми кои може да се внесат со увезените растенија (увезени семиња за сеене заедно со семиња од плевели).

„S2“ Овој оддел не е значаен за увезени LMOs наменети за ослободување во животната средина.

2.2.1.1. Идентификација на патеки за PRA поттикнати од штетен организам

Треба да се земат во предвид сите релевантни патеки. Тие се определуваат во однос на географско распространување како и можните домаќини за даден штетен организам. Пратките од растенија и растителни производи кои се движат во меѓународната трговија, се главните патеки од интерес, а постоечките модели на трговијата треба до одреден степен да ги одредат релевантните патеки. Другите патеки (останати видови на стока, материјали за пакување, лица, багаж, пошта, превозни средства и размена на научен материјал) треба соодветно да се разгледаат. Можноста за увоз на физички средства, исто така треба да се прифати како начин на природно ширење и истото може да ја намали ефикасноста на фитосанитарните мерки.

„S2“ Кај LMOs сите можни патеки при увоз треба да бидат земени во предвид (намерни или случајни).

2.2.1.2. Веројатност штетниот организам да биде поврзан со почетната патека

Потребно е да се процени веројатноста дали штетниот организам е поврзан просторно или временски со почетната патека. При тоа, треба да се разгледаат следните фактори:

- распространетост (превеленција) на штетниот организам во подрачјето на потекло;
- појава на штетниот организам во одредени фенофази, поврзан со стоки, контејнери или превозни средства;
- раширеност и повторливост на движење низ патеката;
- сезона на појава и
- управување со штетен организам, примена на култивациски и комерцијални постапки на местото на потекло (примена на заштита на растенијата, манипулација, селектирање, отстранување и проценка).

2.2.1.3. Веројатност на опстанок за време на транспорт или складирање

Потребно е да се разгледаат следните фактори:

- брзина, услови на транспорт и траење на животниот циклус на штетниот организам во однос на времето за транспорт и складирање;
- чувствителноста на фенофазите при транспорт или складирање;
- веројатност за распространетиот штетен организам да е поврзан со пратката и

- комерцијални постапки (со ладење) кои се применуваат за пратки од земјата на потекло, земјата на крајна дестинација, при транспорт или складирање.

2.2.1.4. Веројатност за опстанок на штетен организам при примена на постоечките постапки за управување со штетен организам

Постоечките постапки за управување со штетен организам (вклучувајќи фитосанитарни постапки) се применуваат на пратки од местото на потекло па се до местото на крајна употреба, а при тоа треба да се оцени и ефикасноста врз штетните организми за кои станува збор. Треба да се процени веројатноста штетниот организам да не биде откриен при контрола или пак да опстане, кое условува употреба на нови фитосанитарни постапки.

2.2.1.5. Веројатност за промена на домаќинот

Потребно е да се разгледаат следните фактори:

- начини на ширење, вклучувајќи и вектори кои овозможуваат движење од патеката до соодветниот домаќин;
- дали увезената стока треба да се испорача до поедини или повеќе крајни дестинации во подрачјето на PRA;
- близината на местата на увоз, транзит и крајна дестинација до соодветните домаќини;
- временски период од годината кога се врши увоз;
- намената на стоката (садење, преработка и продажба) и
- ризик од нус-производи и отпад.

Некои операции се со многу поголема веројатност за навлегување (како што е садење) од други (како што е одгледување). Веројатноста поврзана со одгледувањето, обработката или исфрлањето на стоката во близина на погоден домаќин треба да се земе во предвид.

„S2“ Кај LMOs веројатноста за проток на гени и генетски трансфер, треба да се земе во предвид, доколку постои особина која може да се пренесе и која е од фитосанитарен интерес.

2.2.2. Веројатност за населување

Со цел да се процени веројатноста од населување на штетниот организам, потребно е да се добијат точни биолошки податоци (животен циклус, спектар на домаќини, епидемиологија, опстанок и сл.), а истите треба да се обезбедат од подрачјата каде што штетниот организам е присутен во дадениот момент. Тогаш ситуацијата во подрачјето на PRA ќе може да се спореди со онаа во подрачјето каде што штетниот организам во дадениот момент е присутен (земајќи ги во предвид затворените простори како што се стаклениците или оранжериите), а научното мислење да се користи за да се процени веројатноста од населување. Од искуство може да се земат во предвид сличните случаи за штетни организми. При тоа потребно е да се земат во предвид следните фактори:

- достапност, квантитет и раширеност на домаќините во подрачјето на PRA;
- еколошка погодност во подрачјето на PRA;
- адаптивност на штетниот организам;
- репродуктивен потенцијал на штетниот организам;
- начин на опстанок на штетниот организам и
- начин на одгледување и контролни мерки.

При разгледување на веројатноста од населување, треба да се има во предвид дека поедини нестабилни штетни организми (ISPM бр. 8 од 1998 год.) не може да

се населат во подрачјето на PRA, поради несоодветни климатски услови, но истите може да предизвикаат значајни економски штети (IPPC член VII.3).

„S1“ При увозот на растенија, процената на веројатност од населување се однесува на непланираните живеалишта.

„S2“ Кај живите модифицирани организми треба да се земе во предвид можноста за опстанок без влијание на луѓето.

„S2“ Доколку предмет на интерес во подрачјето на PRA е протокот на гени, треба да се земе во предвид веројатноста за изразување (експресија) и појава на особини кои се од фитосанитарен интерес.

„S2“ Искуствено, треба да се земат во предвид и споредбени случаи кај LMOs или други организми кои имаат иста структура.

2.2.2.1. Достапност на соодветни домаќини, алтернативни домаќини и вектори во подрачјето на PRA

Потребно е да се земат во предвид следните фактори:

- присуство на домаќини, односно алтернативни домаќини, степенот на нивна бројност и распространетост;
- географска близина на домаќините, односно алтернативните домаќини која му овозможува на штетниот организам да го заврши животниот циклус;
- постоење на други растителни видови како погодни домаќини, во отсуство на вообичаените домаќини;
- постоење на вектор за ширење на штетни организми кој е присутен во подрачјето на PRA или постои веројатност да бидат внесени и
- присуство на други видови на вектори во подрачјето на PRA.

„ Видот“ е таксономското ниво на кое домаќините се идентификуваат. Употребата на повисоко или пониско таксономско ниво треба да биде поткрепено со научно образложение.

2.2.2.2. Погодност на животната средина

Треба да бидат утврдени факторите на животната средина (пгодна клима, почва, штетни организми и домаќини) кои се од клучно значење за развојот на штетниот организам, неговиот домаќин или векторот, вклучувајќи ја и нивната способност да преживеат периоди на климатски стрес и да го завршат животниот циклус. Треба да се напомене дека животната средина има различни ефекти врз штетниот организам, домаќинот и векторите. Ова треба да се има во предвид при определувањето на тоа дали интеракцијата помеѓу овие организми во подрачјето на потекло, се одржува и во подрачјето на PRA, односно во корист или на штета на штетниот организам. Веројатноста од нивно внесување во заштитена животна средина, како што се стаклениците, исто така треба да се земе во предвид.

Може да се користат фитотрони (објекти со контролирана атмосфера) за да се споредат климатските услови за раширеноста на штетниот организам во подрачјето на PRA.

2.2.2.3. Начини на одгледување и контролни мерки

Начините на одгледување на културите при домашното производство, треба да се споредуваат, за да се утврди дали постојат разлики во начините на производство помеѓу подрачјето на PRA и потеклото на штетниот организам, кои би можеле да влијаат на неговата способност да се насели.

„ S2“ Кај растенија кои се LMOs треба да се користат посебни начини на одгледување, контрола или управување.

Треба да се има во предвид дека програмите за контрола на штетни организми или природни непријатели во подрачјето на PRA ја намалуваат веројатноста од населувањето. Штетни организми за кои не е изводлива контрола се смета дека претставуваат поголем ризик од оние за кои третманот лесно може да се оствари. Расположливоста (или недостигот) на соодветни методи за уништување исто така треба да бидат земени во предвид.

2.2.2.4. Други особини на штетниот организам кои влијаат на веројатноста за неговото населување

Други особини на штетниот организам се:

- животен циклус на штетните организми и начинот на нивното преживување

Треба да се определат особините на штетните организми кои им овозможуваат ефикасно размножување во новата средина, како што се: партеногенеза/самовкрстување, траењето на животниот циклус, број на генерации годишно, фаза на мирување и сл.;

- генетска прилагодливост

Дали видот е полиморфен и степенот до кој штетниот организам покажал способност да се прилагоди на условите слични како оние во подрачјето на PRA. Треба да се земат во предвид и специфичните сорти на домаќини или сортите прилагодени на поширок спектар на услови на живеење или на новите домаќини. Оваа генотипска (и фенотипска) варијабилност ја олеснува способноста на штетниот организам да издржи еколошки влијанија, да се прилагоди на поширок спектар на услови на живеење, да се стекне резистентност кон пестициди и да се надмине отпорноста на домаќините, и

- потребна минимум популација за населување

По можност, треба да се процени прагот на популација кој е потребен за населување.

„S2“ Кај LMOs треба да се земат во предвид и податоците за генотипска и фенотипска нестабилност.

„S2“ Треба да се земат во предвид и предложените начини на производство и контролата на LMO кај земјата увозник.

2.2.3. Веројатноста за ширење по населувањето

Штетниот организам кој е со висок потенцијал на ширење може да има и висок потенцијал за населување и затоа се ограничени можностите за негово успешно спречување и/или ерадикација. Со цел да се процени веројатноста за ширење на штетниот организам, треба да се добијат точни биолошки податоци од подрачјата каде што штетниот организам во дадениот момент е присутен. Треба внимателно да се направи споредба на состојбата во подрачјето на PRA со онаа во подрачјата каде штетниот организам е присутен во дадениот момент, а при тоа да се користи експертско мислење за да се процени веројатноста за неговото ширење. Податоците од искуствата во минатото за споредба на штетниот организам треба да се земат во предвид. При тоа, треба да се земат во предвид следните фактори:

- природните услови и/или контролираната животна средина за природно ширење на штетниот организам;
- постоење на природни бариери;
- потенцијал за негово пренесување со стока или превозни средства;
- намена на стоката;
- потенцијални вектори на штетниот организам во подрачјето на PRA и
- потенцијални природни непријатели на штетниот организам во подрачјето на PRA.

„S1“ При увоз на растенијата, процената на ширење на штетниот организам се однесува на ширење од планираното живеалиште или планираната намена во неп-

ланирано живеалиште, каде што може да се насели штетниот организам. Понатамошното ширење може да продолжи и во другите непланирани живеалишта.

Податоците за веројатноста на ширење се користат за да се процени колку брзо потенцијалната економската важност на еден штетен организам може да се одрази врз подрачјето на PRA. Ова е од значење ако штетниот организам е способен да навлезе и да се насели во подрачје со потенцијално ниска економска важност, а потоа да се рашири во подрачје со потенцијално големо економско значење. Исто така, може да е значајна фазата на управување со ризик кога се зема во предвид можноста за спречување или уништување на увезен штетен организам.

„S1“ Одредени штетни организми не предизвикуваат штетни ефекти врз растенијата веднаш по населувањето, а може да се шират по одредено време. При оценување на веројатноста за ширење, ова треба да се земе во предвид, врз основа на податоците за нивното однесување.

2.2.4. Заклучок за веројатноста на населување и ширење

Целокупната веројатност за населување треба да се изрази на начин кој е најсоодветен за податоците, методите користени за анализа и потенцијално засегнатите страни. Заклучокот може да биде квантитативен или квалитативен, бидејќи сите објавени информации секогаш се резултат на комбинација од квантитативни и квалитативни податоци. Веројатноста за населување треба да се спореди со податоците добиени од PRA за други штетни организми.

2.2.4.1. Заклучок во однос на загрозените подрачја

Потребно е да се определи дел од подрачјето на PRA во кое еколошките фактори го поттикнуваат населувањето на штетниот организам со цел да се дефинира загрозеното подрачје. Ова може да биде целото подрачје на PRA или негов дел.

2.3. Процена на очекуваните економски последици

Условите опишани во оваа фаза укажуваат на тоа кои податоци поврзани со штетниот организам и нивните потенцијални растенија-домаќини треба да се соберат, а воедно се предлагаат и степени на економска анализа која треба да се направи со користењето на тие податоци, со цел да се оценат сите ефекти од штетните организми односно очекуваните економски последици. Обезбедените квантитативни податоци се показатели на паричните вредности. Може да бидат користени квалитативни податоци, а при тоа да се консултира економист.

Во повеќето случаи не е потребна детална анализа за економските последици, ако се поседуваат потребните податоци или ако постои согласност дека населувањето на штетни организми ќе предизвика значајни економски последици (вклучувајќи и еколошки). За такви случаи процената на ризик првенствено ќе се фокусира на веројатноста за населување и ширење. Сепак, потребно е подетално да се испитаат економските фактори кога се во прашање економските последици, или кога е потребно да се процени степенот на економските последици за да се одреди интензитетот на мерките што ќе се преземат при управување со ризик или при оценувањето на трошоците и придобивките од отстранувањето или контролирањето.

„S2“ Кај LMOs економските влијанија (вклучувајќи ги и влијанијата врз животната средина) се поврзани со природата на штетниот организам (со причинетата штета на растенијата и растителните производи).

„S2“ Кај LMOs, треба да се има во предвид следново:

- можните економски штети може да имаат негативни влијанија врз непредметните организми кои што предизвикуваат штета на растенијата или растителните производи и

- економски штети како последица од особините на штетните организми.

„S2“ Подетално за оценувањето на овие особини може да се види во Додаток 3.

2.3.1. Последици од штетните организми

Со цел да се процени можната економска важност на штетниот организам, потребно е да се добијат податоци од подрачја во кои штетниот организам се населил по природен пат или пак бил внесен. При тоа, податоците треба да се споредат со ситуацијата во подрачјето на PRA. Треба да се користат податоците од искуство од минатото кои се споредливи со штетниот организам. Штетите може да бидат директни или индиректни.

„S1“ Основниот метод за проценка на можната економска важност на штетниот организам, во овој дел, се однесува за:

- штетни организми кои влијаат врз самоникнатите растенија;

- плевел и/или инвазивни растенија и

- штетни организми кои причинуваат штети на растенијата и влијаат врз другите организми.

„S1“ Потребно е евидентирање на податоците за специфични случаи на директни и индиректни последици врз животната средина.

При увоз на растенија наменети за садење, во процената треба да се земат во предвид и долгорочните последици во насадите. Садењето може да влијае врз понатамошната употреба или да има штетно влијание врз планираниот насад.

„S1“ Влијанијата врз растенијата предизвикуваат последици и влијанија врз животната средина. Влијанијата предизвикани врз растенијата можат да бидат помалку значајни од влијанијата и/или последиците врз другите организми или системи. Постојат случаи кога одреден плевел значително може да делува алергиски врз луѓето или пак помал растителен патоген може да произведе отрови кои сериозно влијаат на животните. Сепак, надвор од рамките на овој стандард е регулирањето на растенијата чии влијанија се поврзани со другите организми или системи (кај луѓето или животните). Ако процесот на PRA открие податоци за потенцијална опасност за други организми или системи, тогаш тие треба да ги достават податоците до надлежните органи.

2.3.1.1. Директни последици од штетните организми

За идентификување и карактеризирање на директните последици од штетните организми на секој потенцијален домаќин во подрачјето на PRA, или пак оние влијанија кои се специфични за домаќинот, треба да се земе во предвид следното:

- познати или потенцијални растенија-домаќини (на отворено, во затворен простор или кај дивата флора);

- вид, обем и повторливост на штети;

- загуба во насадот изразена во принос или квалитет;

- влијанието на биотските фактори (адаптибилност и вирулентност на штетниот организам) врз штетата и загубата;

- абјотски фактори (клима и сл.) кои влијаат на штетата и загубата;

- степен на ширење;

- степен на размножување;
- мерки за контрола (вклучувајќи ги и постоечките мерки), нивната ефикасност и економска оправданост;
- влијание врз постојните начини на производство и
- последици врз животната средина.

Во однос на горе наведените показатели треба да се процени вкупната површина на културата и потенцијално загрозената површина на потенцијалните домаќини.

„S1“ Во случаите на анализа на ризиците на животната средина кај директните ефекти на штетните организми врз растенијата и/или нивните еколошки последици, опфаќаат:

- редуцирање на главните растителни видови;
- намалување на растителни видови кои се главни компоненти на екосистемите (во поглед/насока на количина или големина) и загрозените растителни видови (вклучувајќи влијанија на пониско ниво од видови, а е потврдено дека се значајни) и
- значително намалување, поместување/раселување или елиминирање на останати растителни видови.

„S1“ Процената на потенцијално загрозеното подрачје е поврзана со штетите.

2.3.1.2. Индиректни последици од штетни организми

За определување и категоризирање на индиректните последици од штетните организми во подрачјето на PRA, или неспецифичните последици врз домаќинот, треба да се земе во предвид следното:

- влијанието врз домашните и странските пазари, кое е последица на пазарот за извоз. Би требало да се проценат и потенцијалните штети на пазарот кои може да се последица на населените штетни организми. Ова подразбира проверка на соодветноста на пропишаните фитосанитарни правила (или истите да се променат) од страна на трговскиот партнер;
- промена на производните трошоци или влезните побарувања, вклучувајќи ги контролните трошоци;
- промени во побарувањата кај домашен или странски пазар за производот кој го менува квалитетот;
- влијанија врз животната средина и други несакани последици врз контролните мерки;
- изводливост и трошоци за уништување или спречување;
- способност да бидат вектор за други штетни организми;
- средства потребни за дополнителни истражувања и совети и
- социјални и други влијанија (туризам).

S1“ Кај случаите на анализа на ризик кај животната средина, примерите на индиректни влијанија на штетните организми врз растенијата и/или нивните еколошки последици кои треба да се земат во предвид, се следните:

- значителни влијанија врз растителните заедници;
 - значителни влијанија врз одредени еколошко осетливи или заштитени подрачја;
 - значителни промени во еколошките процеси, структурата и промени на екосистемот (вклучувајќи понатамошни влијанија врз растителни видови, ерозија, промени на водните ресурси, зголемена опасност од пожари, синџир на исхрана и сл.);
 - влијанија од човечкиот фактор (квалитет на водата, рекреативни цели, туризам, исхрана на животни, лов и риболов) и
 - трошоци за обнова на животната средина.
- „S1“ Влијанија врз здравјето на луѓето и животните (токсичност, алергичност), водните ресурси, туризмот и сл., треба да бидат земени во предвид од другите надлежни органи.

2.3.2. Анализи на економските последици

2.3.2.1. Време и место како фактори

Процените направени во претходниот оддел се однесуваат за дадена хипотетичка ситуација, кога би се внел штетниот организам во подрачјето на PRA со што би се проявиле економски штети (на годишно ниво). Сепак, во практиката економските последици се временски изразени, а може да се однесуваат на една година, неколку години или на неопределен период. Различни ситуации треба да се земат во предвид. Целокупните економски последици за подолг период од една година треба да се изразат како нето тековна вредност од годишните економски штети, како и соодветна дисконтна стапка избрана за пресметка на нето тековната вредност.

Други ситуации, односно развојот на настаните може да се однесува и на тоа дали штетниот организам се јавува на едно, неколку или повеќе места во подрачјето на PRA, а изразувањето на потенцијалните економски штети ќе зависи од степенот и начинот на ширење во подрачјето на PRA. Стапката на ширење може да се предвиди како бавна или брза, а во некои случаи може да се претпостави дека ширењето може да биде спречено. Треба да се користи соодветна анализа, за да се проценат потенцијалните економски последици во текот на временскиот период кога штетниот организам се шири во подрачјето на PRA. Покрај тоа многу од факторите кои влијаат, разгледани погоре, треба да се очекува да се променат со текот на времето, со последователно влијание на потенцијалните економски штети. Експертските мислења и нивни процени исто така ќе треба да бидат земени во предвид.

2.3.2.2. Анализи на комерцијалните последици

Како што е наведено погоре, повеќето од директните и индиректните влијанија од штетниот организам се од комерцијална природа или имаат последици при одредување на пазарот. Влијанијата кои треба да се идентификуваат можат да бидат позитивни или негативни и се изразуваат квантитативно. Следново треба да се има во предвид:

- промените предизвикани од влијанието на штетниот организам резултираат со промена на трошоците за производството, приносите и цената на чинење и
- промените предизвикани од влијанието на штетниот организам врз побарувачката, односно, цената на чинење по производ кај домашните и надворешните потрошувачи. Ова може да предизвика квалитативни промени на производите и/или да биде трговски ограничено со карантин како последица од внесувањето на штетен организам.

2.3.2.3. Техники на анализа

Постојат техники на анализа кои треба да се користат во консултација со економските експерти со цел да се направи подетална анализа за потенцијалните економски влијанија на даден карантински штетен организам. При тоа, треба да се земат во предвид сите утврдени влијанија. Овие техники вклучуваат:

- делумно финансирање - кое ќе биде прифатливо доколку економските влијанија врз остварениот профит предизвикани од дејството на штетниот организам се ограничени на производителите и се смета дека истите се релативно мали;
- делумна урамнотеженост - која е препорачлива особено ако под точка 2.3.2.2., кога постои значајна промена во остварениот профит или ако постои значителна промена во побарувачката. Неопходна е анализа

на делумната урамнотеженост со цел да се измерат промените во благосостојбата или нето промените кои произлегуваат од влијанијата на штетниот организам кај производителите и потрошувачите, и

- општа урамнотеженост - доколку економските промени се значајни за националната економија, а при тоа може да бидат предизвикни промени на ставките како што се личен доход, каматни стапки или девизни курсеви. Последователно, анализа на општата урамнотеженост може да се користи за да се воспостави целосен зафат на економските влијанија.

Употреба на техниките на анализа често е ограничено, поради недостаток на податоци, непрецизност на податоците, како и фактот дека истите можат да се обезбедат само за одредени квалитативни влијанија.

2.3.2.4. Нестопански и последици за животната средина

Некои од директните и индиректните влијанија од внесувањето на штетни организми пропишани во 2.3.1.1. и 2.3.1.2. ќе имаат економска природа или пак ќе влијаат врз некој вид на вредност, меѓутоа ќе немаат постоечки пазар кој лесно ќе може да се определи. Како резултат на тоа, ефектите може да не бидат соодветно одредени во однос на цени за определен производ или пазар на услуги. Меѓу примерите се вбројуваат и ефектите врз животната средина (стабилност на екосистемите, биолошка разновидност, вреднување на предностите) и социјалните ефекти (вработување, туризам) кои произлегуваат од внесувањето на штетниот организам. Овие влијанија можат да се поинтервјуваат со соодветен метод за непазарно вреднување. Повеќе децали за животната средина се дадени подолу.

Ако квантитативното мерење на таквите последици е невозможно, квалитативните податоци за тие последици треба да бидат дополнително обезбедени. Исто така потребно е да се даде објаснување за начинот на кој овие податоци се обезбедени за донесување на одлуки.

„S1“ Примената на овој стандард за опасностите врз животната средина бара јасна категоризација за еколошките вредности и начинот на нивната проценка. При вреднување на животната средина се користат различни методологии, но за ова прашање најдобро е да се консултираат економските експерти. Методологиите треба да вклучат разгледување на „применливи“ и „неприменливи“ вредности. Примениливите вредности произлегуваат од користење на елементите од животната средина, како што се: употреба на чиста вода или езерски риболов. „Непримениливите“ вредности содржат користење на шумите за рекреативни цели. „Непримениливите“ вредности може да се поделат на:

- потенцијална вредност - вредност која се однесува на употреба на подоцнеж датум;
- постоечка вредност - кога има сознание дека постои елемент од животната средина и
- наследна вредност - кога има сознание дека постои елемент од животната средина кој е на располагање за идните генерации.

„S1“ Без разлика дали елементот од животната средина е проценет на применлива или неприменлива вредност, постојат методи за нивна проценка, како што се: пристап до пазарот, црни пазари, симулирани пазари со привилегирани можности. Секој метод има свои предности, недостатоци и случаи кога е особено потребен.

„S1“ Процената на последиците може да биде квантитативна или квалитативна, а во многу случаи доволни се само квалитативните податоци. За одредени ситу-

ации не постои решение преку квантитативни методи (како што се катастрофалните последици кај главните видови) или можно е отсуство на квантитативна анализа кога нема достапни методи. Користените анализи се засновани на немонетарните процени (број на зафатени видови, квалитет на вода), или експертски процени, ако за анализи постојат документираните, доследни и транспарентни процедури.

„S1“ Економското влијание е опишано во ISPM број 5 Додаток 2 (Упатства за објаснување на потенцијалната економска важност како и поврзаните термини, вклучувајќи ја и важноста на животната средина).

2.3.3. Заклучок од процената на економските последици

Заклучокот од процената на економските последици опишани во овој дел треба да биде изразен во парична вредност. Економските последици може да се изразат квалитативно или со користење на квантитативни мерки без монетарна вредност. Изворите на податоци, претпоставките и методите за анализа треба да бидат јасно прецизирани.

2.3.3.1. Загрозено подрачје

Треба да се одреди делот од подрачјето на PRA каде што присуството на штетен организам резултира со економски значајни загуби. Ова е потребно за да се дефинира загрозеното подрачје.

2.4. Степен на веројатност

Процената на веројатност од внесување на штетен организам и процената на економските последици од него се проследени со голема неизвесност. Конкретно, оваа проценка е екстраполација на хипотетичка ситуација на штетниот организам во подрачјето на PRA. Важно е да се документираат подрачјата на неизвесност и степенот на веројатност при процената, а последователно да се упати каде да се користат експертските мислења. Ова е неопходно поради транспарентност, а може да биде корисно и за идентификување на приоритетот при истражувањето.

„S1“ Процената на веројатноста и последиците од еколошките опасности на штетните организми на само-никнати и неогледувани растенија обично вклучува поголема неизвесност отколку за штетните организми на култивирани или одгледувани растенија. Ова се должи на недостатокот на податоци, состојба поврзана со екосистемот, како и варијабилноста поврзана со штетните организми, домаќините или насадите.

2.5. Заклучок за фазата на проценка на ризик од штетен организам

Како последица на проценка на ризик, сите или некои категории на штетни организми може да се сметаат за релевантни при управувањето со ризик. Како загрозено подрачје може да се определи целото или дел од подрачјето на PRA посебно за секој штетен организам. Квантитативна или квалитативна проценка на веројатноста од внесување на еден или повеќе штетни организми и проценка на квантитативните или квалитативните економски последици (вклучувајќи ги и еколошките последици) кои се добиени треба да се документираат. При тоа, целокупната проценка за нив треба да биде пропишана. Овие процени на неизвесност се користат во фазата на управување со ризик од штетен организам при PRA.

3. Фаза 3: Управување со ризик од штетни организми

Заклучоците од процена на ризик од штетни организми се користат за да се одлучи дали е потребно управување со ризик и интензитетот на мерките кои треба да се користат. Кога не постои ризик треба да се насочиме кон управувањето со ризик, со цел да се постигне бараниот степен на сигурност, кој е оправдан и применлив во рамките на расположливите можности и ресурси. Управувањето со ризик од штетни организми (во аналитичка смисла) е процес на определување на начините на реакција по утврден ризик, процената на ефикасноста на мерките и определувањето на најсоодветните мерки. Во изборот на мерките за управување со штетни организми треба да се земе во предвид процената на неизвесноста на економските последици, како и веројатноста од внесувањето.

„S1“ При управување со еколошките ризици, фитосанитарните мерки треба да ја предвидат неизвесноста и треба да се креираат пропорционално на ризикот. Треба да се утврдат начините за управување со ризик од штетни организми, имајќи ги во предвид степенот на неизвесност во процена на економските последици, веројатноста од внесување и техничката оправданост на истите. Управувањето со ризик на животната средина предизвикан од штетните организми не се разликува од управувањето со други ризици од штетни организми.

3.1. Степен на ризик

Под поимот „управуван ризик“ (ISPM бр.1 од 1993 година, Фитосанитарни принципи за заштита на растенијката и премина на фитосанитарни мерки во меѓународната трговија) е објаснето: „Бидејќи веќе постои одреден ризик од внесување на карантински штетен организам, земјите се договараат за политика на управување со ризик при изборот на фитосанитарните мерки.“ При примената на овој поим, земјите треба да го определат прифатливиот степен на ризик.

Прифатливиот степен на ризик може да се изрази на повеќе начини:

- според постоечките фитосанитарни услови;
- според индексот на процена за економските загуби;
- според степенот на толеранција на ризик и
- според прифатливиот степен на ризик од други земји.

„S2“ Кај LMO, прифатливиот степен на ризик може да биде изразен преку споредба со степен на ризик на слични или сродни организми, врз основа на нивните карактеристики и однесувања во средини слични на подрачјето на PRA.

3.2. Потребни технички податоци

Одлуките кои треба да се направат во процесот на управување со ризикот од штетни организми се засноваат на податоци кои се прибираат за време на претходните фази на PRA. Овие податоци се состојат од:

- причини за започнување на процесот;
- процена на веројатноста од внесување во подрачјето на PRA и
- процена на потенцијалните економски последици во подрачјето на PRA.

3.3. Прифатливост на ризик

Вкупниот ризик е определен од испитувањето на резултатите од процените на веројатноста за внесување и економското влијание. Доколку ризикот бил неприфатлив, тогаш првиот чекор во управувањето со ризик

е да се изберат можните фитосанитарни мерки кои ќе го намалат ризикот на толерантно ниво или под него. Мерките не се оправдани ако ризикот е прифатлив или треба да се прифати бидејќи не е управлив (како што може да биде случајот со природното ширење). Земјите треба да решат за одржувањето на ниско ниво на мониторинг или ревизија, со кое би се осигурале дека ќе се предвидат идните промени за ризикот од штетни организми.

3.4. Идентификување и избор на соодветни начини за управување со ризик

Потребно е да се изберат соодветни мерки, засновани на нивната ефикасност во намалувањето на веројатноста од внесување на штетен организам. Изборот треба да биде заснован на аспектите од фитосанитарните принципи на ISPM бр.1 од 1993 година:

- фитосанитарни мерки кои се покажале како економски оправдани и применливи. Придобивката од примената на фитосанитарни мерки е штетниот организам да не биде внесен и подрачјето на PRA да не биде подложено на потенцијалните економски штети. Може да се процени анализа на трошоците и придобивките за секоја од минималните мерки кои се докажале дека обезбедуваат прифатлива сигурност. Треба да се земат во предвид мерките кои се со прифатлива добивка во однос на трошоците;

- принцип на „минимално влијание“. Мерките за трговија не треба да бидат порестриктивни отколку што е потребно. Мерките треба да се применуваат на минимална површина која е неопходна за ефикасна заштита на загрозеното подрачје;

- повторна процена на претходните услови. Не треба да се наметнуваат никакви дополнителни мерки ако постоечките мерки се ефикасни;

- принцип на „еднаквост“. Доколку се утврдат различни фитосанитарни мерки со иста ефикасност, истите треба да се прифатат како алтернативи и

- принцип на „недискриминација“. Доколку штетниот организам е утврден во подрачјето на PRA, ограничено е распространет и е службено контролиран, фитосанитарните мерки поврзани со увозот не треба да се построги од оние кои се применуваат во рамки на подрачјето на PRA. Фитосанитарните мерки не треба да прават дискриминација меѓу земјите-извозници кои имаат ист фитосанитарен статус.

„S1“ Принципот на недискриминација и концептот на службена контрола се однесуваат на:

- штетни организми кои влијаат врз некултивирани/самоникнати растенија;
- плевели и/или инвазивни растенија и
- штетни организми кои индиректно влијаат врз растенијата преку други организми.

„S1“ Доколку било кој од овие штетни организми се утврдат во подрачјето на PRA и доколку се применува службена контрола, тогаш фитосанитарните мерки за увоз не треба да бидат построги од мерките за службена контрола.

Најголем ризик од внесување на штетни организми е преку увезените растителни пратки (особено за PRA направена на даден штетен организам), меѓутоа неопходно е да се земе предвид ризикот од внесувањето преку други патеки (материјали за пакување, превозни средства, патници и нивниот багаж како и природното ширење на штетниот организам).

Мерките наведени подолу се применуваат за стоки во трговијата. Тие се применуваат за патеки, пратки на домаќини со специфично потекло. Мерките треба да бидат што е можно попрецизни во поглед на типот на пратката (домаќини, делови на растенија) и потеклото, така што да не претставуваат трговска бариера со огра-

ничување на извозот на производи кога тоа не е оправдано. Може да има потреба од комбинација на две или повеќе мерки со цел да се намали ризикот до прифатливо ниво. Мерките кои се применуваат може да бидат со широк спектар на делување во однос на статусот на штетниот организам и на патеката од земјата на потекло. Тие мерки се:

- кои се применуваат за пратки;
- кои се применуваат за спречување или намалување на примарната зараза на културата;
- кои се применуваат за да се осигури дека подрачјето или местото на производство е слободно од штетен организам и
- кои се применуваат при забрана на стоки.

Други можности може да произлезат во подрачјето на PRA (ограничување на употребата на одредена стока) контролни мерки, внесување на агенс за биолошка контрола, уништување и спречување. Ваквите можности треба да се проценат и ќе се применат доколку штетниот организам веќе е присутен, но истиот не е широко распространет во подрачјето на PRA.

3.4.1. Опции за пратки

Мерките може да бидат комбинација од следното:

- контрола или тестирање на отсуство на штетен организам или на посебна толеранција за даден штетен организам - големината на примерокот треба да биде оптимална за да биде прифатлива веројатноста за откривање на штетниот организам;

- забрана за делови на домаќинот;

- карантински систем пред или после увоз - овој систем може да се смета дека е најсилна форма на контрола или тестирање каде се достапни соодветни средства и ресурси и може да биде единствена опција за одредени штетни организми кои не се откриваат при увоз;

- дефинирани услови за подготовка на пратка (постапки за да се спречи напад или повторен напад);

- посебно третирање на пратката - ваквите третирања се применуваат после собирање на реколтата и може да вклучат хемиски, термички методи, методи на зрачење или други физички методи;

- ограничувања во поглед на крајна употреба, распространетост и сезона на увоз на стоката. Мерките треба да се применуваат за ограничување на увоз на пратки заразени со штетни организми.

„S1“ Концептот на пратки на штетни организми може да се применува и за увоз на растенија кои се сметаат за штетни организми. Ова може да се ограничи за видови или сорти кои претставуваат помал ризик.

„S2“ Кај LMOs, како и за други организми, може да се добијат податоци за мерките за управување со ризик кои се применуваат за LMOs во земјата извозник (оддел 1.3.) Овие податоци треба да се проценат за да се оцени дали се соодветни на условите во подрачјето на PRA, а доколку е соодветно и за планираната намена.

„S2“ Кај LMOs, меѓу мерките треба да се користат постапките за снабдување со податоци за фитосанитарниот интегритет на пратките (системи за следење, системи за документирање, системи за заштита на идентитетот).

3.4.2. Опции за спречување или намалување на заразата кај културата

Мерките подразбираат:

- третирање на културата, обработливата површина или местото на производство;
- ограничување на составот на дадена пратка за да биде составена од растенија кои припаѓаат на отпорни или толерантни видови;

- одгледување на растенија во посебно заштитени услови (стакленици, изолација);

- собирање на реколтата кај растенијата при одредена зрелост или во точно определено време од годината и

- производство според сертификациона шема. Шемата за производство на растенија која е под службена контрола вклучува бројни внимателно контролирани генерации, започнувајќи со клеточни матични растенија со висок здравствен статус. Треба да се определат растенијата за да од нив се добијат ограничен број на генерации.

„S2“ Треба да се применуваат мерки за да се намали веројатноста дека LMOs (или генетскиот материјал од LMOs), кои претставуваат фитосанитарен ризик, може да биде присутен и во други култури. Мерките содржат:

- системи за управување (тампон зони, засолништа);
- управување со фенотипот;
- контрола на репродуктивната способност (стерилност кај машки растенија) и
- контрола на алтернативни домаќини.

3.4.3. Опции кои гарантираат дека подрачјето, местото или локацијата на производство на културата е слободна од штетен организам

Мерките содржат:

- подрачје слободно од штетен организам - услови за статусот на подрачјето слободно од штетен организам е пропишано во ISPM бр.4 од 1995 година;

- место или локација на производство слободно од штетни организми - условите се пропишани во ISPM бр.10 од 1999 година и

- контрола на културата за да се потврди отсуството на штетен организам.

3.4.4. Опции за други видови на патеки

Кај повеќето патеки, треба да се користат или прилагодат мерките кои се земени во предвид погоре за растенијата и растителните производи, со цел да се открие штетниот организам во пратката или да се спречи зараза на пратката. За одредени видови на патеки, треба да се земат во предвид следните фактори:

- природното ширење на штетниот организам подразбира негово движење преку лет, ветар, транспорт, преку инсекти или птици како вектори и природна миграција. Ако штетниот организам влегува во подрачјето на PRA по пат на природно ширење или пак постои веројатност наскоро да влезе, фитосанитарните мерки може да имаат мал ефект. Треба да се земат во предвид мерките за контрола кои се применувани во подрачјето на потекло. Исто така, треба да се земе во предвид спречувањето или уништувањето, поткрепено со уништувањето и надзорот во подрачјето на PRA по влегување на штетниот организам;

- мерки за патниците и нивниот багаж треба да бидат цел на контрола, публикација, казнување или стимулација. Во мал број на случаи можни се и третирања и

- контаминирани машини или транспортни средства (бродови, возови, авиони, патен транспорт) треба да бидат предмет на чистење или дезинфекција.

3.4.5. Опции кај земјата - увозник

Може да се користат одредени мерки кои се применуваат кај земјата-увозник. Меѓу овие мерки се вбројуваат: внимателен надзор за да се открие влезот на

штетниот организам во најран период, програми за уништување за да се отстрани и/или мерка на спречување за да се ограничи ширењето.

„S1“ Кај растенијата кои треба да се увезат, доколку не се очекува голем ризик од штетни организми може да не се преземаат фитосанитарни мерки при увозот, туку да се примени само надзор или други процедури после увозот (преку надзор од страна на „NPPO“).

„S2“ Можноста за ризик од LMOs – штетните организми зависат делумно од планираната намена. Како и за другите организми, одредени планирани намени (строго ограничена употреба) може значително да управуваат со ризикот.

„S2“ Кај LMOs, како и кај другите штетни организми, можностите во земјата исто така вклучуваат употреба на итни мерки за фитосанитарни ризици. Сите итни мерки треба да бидат во согласност со член VII.6 на IPPC (1997 година).

3.4.6. Забрана на стоки

Доколку не се најде ниту една задоволителна мерка за намалување на ризикот до прифатливо ниво, крајната одлука може да биде забрана на увоз на одредени стоки. Ова треба да се гледа како мерка во краен случај и да се разгледа нејзината ефикасност, особено во случаите каде заработката од нелегален увоз може да биде значителна.

3.5. Фитосанитарни сертификати и останати мерки за усогласување

Управувањето со ризик подразбира разгледување на соодветни процедури на усогласување. Најважна од овие е сертификација при извоз (ISPM бр. 7 од 1997 год.). Издавањето на фитосанитарни сертификати (ISPM бр.12 од 2001 год.) гарантира дека „една пратка е слободна од карантински штетни организми пропишани од договорната страна-увозник и дека истата одговара на постоечките фитосанитарни услови на договорната страна-увозник“. Со тоа се потврдува дека биле почитувани определените начини за управување со ризик. Можно е да биде потребна дополнителна декларација за да се покаже дека е применета одредена мерка. Може да се користат и други мерки на усогласување, како предмет на билатерална или мултилатерална спогодба.

„S2“ Податоците на фитосанитарните сертификати за LMOs (како и со другите контролирани предмети) треба да се однесуваат само за фитосанитарните мерки (ISPM бр.12 од 2001 год.).

3.6. Заклучок од управување со ризик од штетен организам

Резултат од процедурата за управување со ризик од штетен организам може да е со неопрделување на мерки, како и избор на една или повеќе опции за управување кои го намалуваат ризикот до толерантно ниво. Овие мерки на управување претставуваат основа на фитосанитарните регулативи или услови.

Примената и надградбата на таквите регулативи е обврска на договорните страни на IPPC.

„S1“ Фитосанитарните мерки за еколошките опасности, треба да бидат регистрирани од надлежните органи одговорни за националните политики, стратегии и планови поврзани со биолошката разновидност.

„S1“ Публикацијата на ризици поврзани со еколошките опасности е од особена важност за зголемување на свеста.

3.6.1. Мониторинг и преглед на фитосанитарните мерки

Во принципот „модификација“ е наведено: „Како што се менуваат условите и како што стануваат достапни новите факти, фитосанитарните мерки брзо се менуваат, или преку изрекување на забрани, ограничувања или услови, кои се неопходни за нивно спроведување или преку укинување на оние кои се покажале дека не се неопходни“ (ISPM бр.1 од 1993 година, Фитосанитарни принципи за заштита на растенијата и премина на фитосанитарни мерки во меѓународната трговија).

Спроведувањето на одредени фитосанитарни мерки не треба да остане трајно. По примената, преку мониторинг треба да се определи резултатот од мерките во постигнување на нивната цел. Ова често се постигнува преку контрола на стоката по пристигнување, забележувајќи секакви контакти или било какви навлегувања на штетниот организам во подрачјето на PRA. Податоците кои ги поткрепуваат анализите на ризик од штетни организми треба повремено да се прегледуваат за да се обезбеди дека сите нови податоци кои се ставени на располагање не ги негираат донесените одлуки.

4. Документирање на анализа на ризик од штетни организми

4.1. Услови за документирање

IPPC и поимот „транспарентност“ (ISPM бр.1 од 1993 год.) предвидува дека земјите, по нивно барање треба да ги стават на располагање причините за определување на фитосанитарни услови. Целиот процес од започнување до управување со ризик од штетни организми треба да се документира, за во случај на ревизија или спор, да може јасно да се прикажат изворите на податоци и начелата користени при донесување на одлуката за управување.

Главни елементи при документирањето се:

- а). цел за PRA;
- б). штетен организам, листа на штетни организми, патеки, подрачје на PRA, загрозоено подрачје;
- в). извори на податоци;
- г). листа на категоризирани штетни организми;
- д). заклучоци за процена на ризик:
 - веројатност
 - последици
- ѓ). управување со ризик:
 - утврдени опции
 - избрани опции.

Прилог 1

„S1“ Забелешки за надлежностите на IPPC во однос на ризици за животната средина (Прилогот е нормативен дел на стандардот)

Овој прилог беше усвоен како дел од додаток на петтата седница од страна на привремената Комисија за фитосанитарните мерки во април 2003 година.

Листата на сите штетни организми опфатени со IPPC се проширува повеќе со штетните организми кои имаат директно влијание врз културните растенија. Дефиницијата на IPPC покрај растителни штетни организми содржи плевели и други видови кои индиректно влијаат на растенијата, а Конвенцијата се применува и за заштита на дивата флора. Исто така опфатот на IPPC се проширува на штетни организми кои:

- имаат директно влијание врз некултивирани/самоникнати растенија - Внесувањето на овие штетни организми може да има повеќе трговски последици и затоа

помала е веројатноста истите да се проценат, регулираат и/или да се стават под службена контрола (Лишај на брестот - *Ophiostoma novo-ulmi*);

- имаат индиректно влијание врз растенијата - Покрај штетните организми кои имаат директно влијание врз растението – домаќин, постојат и плевели/инвазивни растенија кои влијаат врз растенијата преку други процеси, односно конкурентност (на култивирано растение Канадска бодлика - *Cirsium arvense* конкурент е плевел на земјоделските растенија), или за некултивирани/неодгледувани растенија (Виолетова метилка - *Lythrum salicaria* претставува конкурент во природни и полуприродни живеалишта) и

- имаат индиректно влијание врз растенијата преку делување врз други организми - Некои штетни организми може да влијаат врз други организми, меѓутоа со тоа имаат штетно влијание врз растителните видови или врз здравјето на растенијата во живеалиштата или екосистемите. Меѓу примерите се вбројуваат паразити на корисни организми, како што се агенсите за биолошка контрола.

За да се заштити животната средина и биолошката разновидност без да се создадат прикриени бариери во трговијата, потребно е да се направи анализа на еколошките ризици како и на ризиците за биолошката разновидност со PRA.

Прилог 2

„S2“ Забелешки на ингеренциите кај IPPC за анализа на ризик од штетни организми кај LMOs

(Прилогот е нормативен дел од стандардната процедура)

Овој прилог беше усвоен на шестата седница од страна на привремената Комисија за фитосанитарните мерки во март-април 2004 година.

Фитосанитарните ризици кои ќе се поврзат со жив модифициран организам спаѓаат во ингеренциите на Меѓународната конвенција за заштита на растенијата и треба да се земат предвид, користејќи анализа на ризик од штетни организми за да се донесат правилни одлуки во однос на управување со ризик од штетни организми.

Анализа на LMOs го содржи разгледувањето на следното:

- некои LMOs претставуваат фитосанитарен ризик и затоа ја оправдуваат анализата на ризик од штетни организми. Други LMOs не претставуваат фитосанитарен ризик поголем од оној кој го причинуваат организми кои не се LMOs, и затоа не ја оправдуваат анализата на ризик од штетни организми. Така модификациите насочени кон измена на физиолошките особини на едно растение (време на созревање, период на чување) може да не претставуваат никаков фитосанитарен ризик. Ризикот од штетни организми кој може да го причини еден LMOs зависи од комбинацијата на фактори, вклучително и особините на организмите-донатори и организмите-приматели, генетската измена и специфичната нова особина или повеќе особини. Затоа, дел од дополнителниот текст (Прилог 3) обезбеди насоки за начинот на кој може да се определи дали даден LMO претставува потенцијален штетен организам;

- PRA може да опфати само дел од целокупната анализа на ризик при увоз и пуштање во промет на LMOs. Така земјите може да бараат проценка на ризик за човековото здравје, на здравјето на животните или на средината која зфаќа повеќе од онаа која е опфатена со IPPC. Овој стандард се однесува единствено на проценка и управување со фитосанитарни ризици. Како и со други организми или патеки проценети од страна на Национална организација за заштита на растенијата,

LMOs може да претставуваат и други ризици кои не спаѓаат во ингеренции на IPPC. Кога една Национална организација за заштита на растенијата открие потенцијал за појава на ризици кои не се од фитосанитарен карактер треба навремено да бидат известени соодветните органи;

- фитосанитарните ризици од LMOs може да резултираат од одредени особини внесени во организмот, како што се оние кои го зголемуваат потенцијалот за населување и ширење или пак да се резултат на внесени делови на гени кои не ги изменуваат карактеристиките на штетниот организам, но може да делуваат независно од тој организам или да причинуваат случајни последици;

- кога се работи за фитосанитарни ризици поврзани со проток на гени, LMOs дејствува повеќе како потенцијален вектор или како патека за внесување на генетската структура од фитосанитарен интерес отколку како штетен организам сам по себе. Затоа, поимот „штетен организам“ треба да го вклучи потенцијалот на LMOs кој дејствува како вектор или патека на внесување на ген кој претставува потенцијален фитосанитарен ризик;

- постапките на анализа на ризик кај IPPC повеќе се занимаваат со фенотипски анализи отколку со генотипски карактеристики. Сепак треба да се земат во предвид генотипските карактеристики при проценка на фитосанитарните ризици кај LMOs, и

- потенцијалните фитосанитарни ризици кои може да се поврзат со LMOs исто така може да се поврзат и со организми кои не се LMOs. Може да е корисно да не се земаат во предвид ризиците од LMOs во однос на ризиците кои ги причинуваат немодифицираните организми-приматели, немодифицираните матични организми или пак слични организми во областа на PRA.

Прилог 3

„S2“ Определување на потенцијалот даден жив модифициран организам да стане штетен организам (Прилогот е нормативен дел на стандардот)

Овој прилог беше усвоен на шестата седница од страна на привремената Комисија за фитосанитарните мерки во март-април 2004 година.

Овој анекс е значаен за LMOs само доколку постои потенцијал на фитосанитарен ризик од некои карактеристики или својства добиени со генетска модификација кај LMOs. Другите фитосанитарни ризици кај организмот треба да се проценат во согласност со останати соодветни делови на ISPM 11 или во согласност со други соодветни ISPM.

Условите за податоците дадени во дел 1.3. се неопходни при определување на потенцијалот да еден LMO може да стане штетен организам.

Потенцијални фитосанитарни ризици кај LMOs Меѓу потенцијалните фитосанитарни ризици кај LMOs се вбројуваат:

а). Промени во адаптивните карактеристики, кои може да го зголемат потенцијалот за внесување или нивно ширење, како што се измените во:

- толеранција на лошите еколошки услови (суша, замрзнување, соленост);
- репродуктивната биологија;
- способноста за ширење на штетните организми;
- степен на раст или интензитет;
- опсег на домаќинот;
- отпорност на штетниот организам и
- отпорност на пестициди (вклучително хербициди) или толеранција.

б). Негативни ефекти при протокот на гени или трансферот на гени, како на пример:

- пренос на пестицид или гени за отпорност на штетни организми на компатибилни видови;

- потенцијалот да се совладаат постоечките бариери за репродукција и реструктурирање кој резултира со ризици за штетни организми и

- потенцијал на хибридизацијата со постоечките организми или патогени, кое резултира со патогеност или зголемена патогеност.

в). Негативни влијанија врз нецелни организми, како на пример:

- промени во опсегот на домаќинот на LMOs, вклучително и во случаите каде е наменет за употреба како агенс за биолошка контрола односно организам за контрола, за кој се тврди дека е корисен;

- влијанија врз други организми, како што се агенси за биолошка контрола, корисни организми или почвена фауна и микрофлора, азотофиксаторни бактерии кои имаат фитосанитарно влијание односно индиректни ефекти;

- способност да бидат вектор на други штетни организми и

- негативни директни или индиректни ефекти на пестицидите добиени од растенија врз нецелни организми корисни за растенијата.

г) Генотипска и фенотипска нестабилност, односно реверзија на организмот наменет како агенс за биолошка контрола на вирулентната форма.

д). Други штетни ефекти вклучуваат:

- фитосанитарни ризици кои се претставени преку новите особини на организмите кои вообичаено не претставуваат фитосанитарен ризик;

- ново или зајакнато својство на вирусно реструктурирање, транс-енкапсидација и состојби на синергија поврзани со присуството на делови од вируси и

- фитосанитарни ризици кои резултираат од делови на нуклеинската киселина (маркери, промотори, терминатори) застапени во додатокот.

Потенцијалните фитосанитарни ризици утврдени погоре исто така може да се поврзат со организми кои не се LMOs. Постапките на анализа на ризик од IPPC главно опфаќаат фенотипски анализи за разлика од генотипските карактеристики. Сепак треба да се земаат предвид генотипските карактеристики при процена на фитосанитарните ризици кај LMOs.

Доколку не постои индикација дека новите особини, кои се резултат на генетски модификации имаат фитосанитарен ризик, можно е да не е потребно понатамошно разгледување на LMOs.

Корисно е да се земат предвид потенцијалните ризици од немодифицираните организми-приматели, родителски организми или пак слични организми во подрачјето на PRA.

Кога се работи за фитосанитарни ризици поврзани со протоколот на гени, LMOs повеќе се однесуваат како потенцијален вектор или како патека за внесување на генетска структура од фитосанитарен интерес отколку како штетен организам сам по себе. Затоа, поимот „штетен организам“ треба да се сфати дека го вклучува потенцијалот на LMOs да дејствува како вектор или патека за внесување на ген кој претставува потенцијален фитосанитарен ризик.

Факторите кои причинуваат потреба да се подложи LMOs на фаза 2, вклучуваат:

- недостиг на податоци за даден момент на модификацијата;

- веродостојност на податоците за непознатиот момент на модификацијата;

- недоволно податоци за однесувањето на LMOs во средини слични на подрачјето на PRA;

- практично искуство, проби за анализа или лабораториски податоци кои укажуваат дека LMOs може да претставуваат фитосанитарен ризик (пододдели „а“ до „д“ погоре);

- кога LMOs покажуваат карактеристики како штетни организми, во согласност со ISPM 11;

- постоечките состојби во земјата (или подрачјето на PRA) кои може да допринесат LMO да стане штетен организам;

- кога има PRA за слични организми, вклучително и LMOs или анализи на ризик спроведен за други цели кои укажуваат на потенцијалот на штетниот организам и

- искуства од други земји.

Фактори кои доведуваат до заклучок дека LMO не е потенцијално штетен организам и/или нема потреба за негово понатамошно разгледување, во согласност со ISPM 11, се:

- доколку генетската модификација на слични или сродни организми претходно била проценувана од Националната организација за заштита на растенијата или други признати експерти или агенции и утврдиле дека не постои никаков фитосанитарен ризик;

- доколку LMO треба да се ограничи во соодветен систем за задржување и да не се ослободи;

- доколку има податоци од испитните проби дека не постои веројатност LMOs да биде штетен организам, во согласност со намената и

- искуството од други земји.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

1066.

Врз основа на член 23 став 3 од Законот за научно-истражувачка дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 46/08, 103/08, 24/11, 80/12, 24/13 и 147/13) Министерот за образование и наука донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ПОСЕБНИТЕ КРИТЕРИУМИ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ И НАДВОРЕШНА ЕВАЛУАЦИЈА НА НАУЧНИТЕ ЦЕНТРИ НА ИЗВОНРЕДНОСТ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат посебните критериуми за прогласување и надворешна евалуација на научните центри на извонредност.

Член 2

Научната установа или група на истражувачи може да биде прогласена за научен центар на извонредност ако ги исполнува следниве посебни критериуми:

- да има вработено или ангажирано најмалку пет истражувачи во наставно-научно, односно научно звање, кои активно се занимаваат со научно истражувачка работа и од кои барем еден да е со највисоко звање;

- резултатите од научно-истражувачката работа на истражувачите да биде објавена во научни списанија со импакт фактор (најмалку 10 труда во последните три години);

- да има потпишано меѓународни договори за соработка во областа на научно-истражувачката дејност со домашни и странски високообразовни и научни установи;

- во последните пет години да е носител на најмалку два национални проекти, односно да е главен истражувач, на два национални проекти;

- во последните пет години да е носител на најмалку два билатерални проекти, односно да е главен истражувач на најмалку два билатерални проекти;

- во последните пет години да се учесници во најмалку два проекти во Шестата и Седмата рамковна програма на Европската унија за истражување, развој и демонстрациони активности

- да заземат учество на повиците за регионот што ќе бидат објавени во рамки на Рамковната програма на Европската унија за истражување и иновации, Хоризонт 2020;

- во последниве пет години да се носители, или да се учесници во најмалку еден проект во рамки на Меѓународната Агенција за атомска енергија (МААЕ);

- во последниве пет години да се носители или да се учесници во најмалку еден проект во рамки на Организација на обединетите нации за образование наука и култура (УНЕСКО);

- најмалку двајца од истражувачите да имаат завршени постдокторски студии од соодветното научно поле на истражување на реномирани меѓународни и домашни високообразовни односно научни установи;

- во научно истражувачката работа да се вклучени млади истражувачи од прв, втор и трет циклус на студии;

- да има потпишано договори за соработка во областа на научно-истражувачката, развојната и иновативната дејност со бизнис заедницата во Република Македонија;

- во последните пет години да има реализирано најмалку три развојни проекти или најмалку два иновационски проекти, со цел поддршка на претпријатијата во насока на зајакнување на својата конкурентност;

- да се носители или учесници во други домашни научни проекти, или научни проекти со меѓународна поддршка.

Член 3

Посебните критериуми од член 2 од овој правилник се однесуваат за прогласување на научни центри на извонредност од областа на природно-математички науки, техничко-технолошки науки, медицински науки и здравство и биотехнички науки.

За прогласување на научни центри на извонредност од областа на општествените науки и хуманистички науки не се применуваат посебните критериуми од член 2 алинеите 12 и 13 од овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 15-2841/3
12 февруари 2014 година
Скопје

Министер,
Спиро Ристовски, с.р.

АГЕНЦИЈА ЗА ПРОМОЦИЈА И ПОДДРШКА НА ТУРИЗМОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1067.

Врз основа на член 14-а Законот за основање на Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот во Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 156/10, 59/12 и 187/13) директорот на Агенцијата за промоција и поддршка на туризам донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ФОРМАТА, СОДРЖИНАТА И НАЧИНОТ НА ВОДЕЊЕ НА РЕГИСТАРОТ ЗА СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ОРГАНИЗИРАН ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата, содржината и начинот на водење на регистарот за субвенционирање на странскиот организиран туристички промет.

Член 2

Регистарот за субвенционирање на странскиот организиран туристички промет (во понатамошниот текст: Регистар), се води во форма на книга со тврд превез во А4 формат, со меѓусебно поврзани и нумерирани евиденциски листови.

Член 3

Предната страна на корицата на Регистарот содржи: грб на Република Македонија, назив Република Македонија, Агенција за промоција и поддршка на туризам, а во средината назив „Регистар за субвенционирање на странскиот организиран туристички промет“.

Евиденциските листови на Регистарот ги содржат следните податоци:

1. Име на Агенцијата подносител на барањето;
 2. Адреса и контакт информации на Агенцијата подносител на барањето;
 3. Број на поднесеното барање и датум на поднесување;
 4. Вид на поднесено барање (СУ1, СУ2, СУ5 или СУ6);
 5. Земја од која потекнуваат туристите за кои се бара субвенција;
 6. Број на туристи за кои се бара субвенција;
 7. Број и датум на поднесена покана за исправа на поднесок;
 8. Број и датум на достава по испратена покана;
 9. Број и датум на записник од извршен увид во барањето;
 10. Број и датум на решение за барањето за субвенција;
 11. Број на туристи за кои е одобрена субвенција и
 12. Вкупен износ на одобрената субвенција.
- Формата и содржината на Регистарот се дадени во Прилог кој е составен дел на овој правилник.

Член 4

Регистарот се води во пишана форма

Член 5

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 03-169/1
7 февруари 2014 година
Скопје

Агенција за промоција и
поддршка на туризам,
Директор,
Кристијан Џамбазовски, с.р.

ПРИЛОГ

Република Македонија
Агенција за промоција и поддршка на туризам

РЕГИСТАР
ЗА СУБВЕНЦИОНИРАЊЕ НА СТРАНСКИОТ ОРГАНИЗИРАН
ТУРИСТИЧКИ ПРОМЕТ

Име на Агенцијата подносител на барањето на барањето	
Адреса и контакт информации на Агенцијата подносител на барањето	
Број на поднесеното барање и датум на поднесување	
Вид на поднесено барање (СУ1, СУ2, СУ5 или СУ6)	
Земја од која потекнуваат туристите за кои се бара субвенција	
Број на туристи за кои се бара субвенција	
Број и датум на поднесена покана за исправка на поднесок	
Број и датум на достава по испратена покана	
Број и датум на записник од извршен увид во барањето	
Број и датум на решение за барањето за субвенција	
Број на туристи за кои е одобрена субвенција	
Вкупен износ на одобрената субвенција	

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје

бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.

Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.

Телефон: +389-2-55 12 400.

Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2014 година изнесува 10.100,00 денари.

„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.

Рок за рекламации: 15 дена.

Жиро-сметка: 300000000188798.

Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.

Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2014035